

APSTIPRINĀTS
ar biedrības „Krāslavas rajona partnerība”
11.07.2023. padomes lēmumu Nr.1
valdes locekle _____ A.Dzalbe

VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS “KRĀSLAVAS RAJONA PARTNERĪBA” SABIEDRĪBAS VIRZĪTA VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2023. – 2027. GADAM

2023
Krāslava

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Nacionālais
attīstības plāns

Saīsinājumi

AIF – Aktīvo iedzīvotāju fonds

ATR – administratīvi teritoriālā reforma 2021. gadā

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

ELFLA – Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai

ES – Eiropas Savienība

IKP – Iekšzemes kopprodukts

ISCED - Starptautiskā standartizētās izglītības klasifikācija

ĪAT – īpaši aizsargājamā teritorija

KLP SP – Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskais plāns 2023.-2027. gadam

LAD – Lauku atbalsta dienests

LEADER – *saīsinājums no franču valodas*, saikne starp darbībām lauku ekonomikas attīstībai

LLF – biedrība “Latvijas Lauku forums”

M – mērķis

MVU – sīkais (mikro), mazais un vidējais uzņēmums

NVO – nevalstiskā organizācija

R – rīcība

RAIM – Reģionālās attīstības indikatoru modulis

SAM – specifiskie atbalsta mērķi – “konkrēts mērķis” ir rezultāts, kura panākšanu konkrētos valsts vai reģiona apstākļos veicinās, īstenojot ieguldījumu prioritāti vai Savienības prioritāti un veicot darbības vai pasākumus

SVVA stratēģija – sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģija

VIIS – valsts izglītības informācijas sistēma

VRAA – Valsts reģionālās attīstības aģentūra

VRG – vietējā rīcības grupa

VSAA – Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra

ZM – Zemkopības ministrija

Saturs

Saīsinājumi.....	2
Kopsavilkums	4
Saskaņotība ar vietējās rīcības grupas darbības teritorijas pašvaldības programmām un sasaiste ar citiem vietējā, reģionālā un nacionālā mēroga attīstības plānošanas dokumentiem	6
1. Esošās situācijas raksturojums.....	12
1.1. Darbības teritorijas raksturojums	12
1.1.1. Vispārējs ģeogrāfisks apraksts	17
1.1.2. Sociālekonomiskais apskats	18
1.1.3. Vietējās rīcības grupas darbības teritorijas pamatojums.....	21
1.2. Partnerības principa nodrošināšana.....	24
1.3. Teritorijas stipro un vājo pušu, iespēju un draudu izvērtējums.....	26
1.4. Teritorijas attīstības vajadzību identificēšana un potenciāla analīze	31
1.5. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības vajadzību novērtējums	37
2. Stratēģiskā daļa	39
2.1. Vīzija un stratēģiskie mērķi	39
2.2. Sasniedzamie rezultāti	43
2.3. Inovatīvo risinājumu identificēšana	45
3. Rīcības plāns	48
3.1. Rīcības plāns 2023.-2027. gadam Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.-2027. gadam intervencē “Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana”	48
3.2. Citu prioritāro mērķu rīcības plāns	53
3.3. Kritēriju apraksts maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanai.....	54
3.4. Cita ārējā finansējuma nepieciešamība un piesaistīšanas novērtējums	56
4. SVVA stratēģijas īstenošana un rezultātu novērtēšana.....	57
4.1. VRG informācijas tīklu veidošana un sadarbības nodrošināšana	57
4.2. Papildinātības nodrošināšana ar Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmu 2021.-2027. gadam specifiskajiem atbalsta mērķiem.....	58
4.3. Projekta vērtēšanas kritēriju noteikšanas principi un kārtība, interešu konflikta novēršana	60
4.4. SVVA stratēģijas īstenošanas uzraudzība un novērtēšanas procedūra.....	62
4.5. SVVA stratēģijas īstenošanas organizācija.....	64
5. Finansēšanas plāns	66
Izmantotās literatūras saraksts	67

Kopsavilkums

Biedrība “Krāslavas rajona partnerība” (turpmāk - VRG) ir izstrādājusi sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju 2023. - 2027. gadam (turpmāk – SVVA stratēģija), kuru īsteno Krāslavas novada teritorijā.

VRG darbības teritorija 2022. gadā aptver 20 848 pastāvīgos iedzīvotājus (CSP dati par iedzīvotāju skaitu gada sākumā). Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas galvenā vīzija, mērķi un rīcības tiek īstenotas kohēzijā ar VRG darbības mērķi – veicināt ilgtspējīgu sociālo un ekonomisko attīstību VRG darbības teritorijā, iesaistot organizācijas un iedzīvotājus vietējā līmeņa problēmu risināšanā.

SVVA stratēģija ir izstrādāta, balstoties uz pieredzi vietējās attīstības stratēģiju 2009. - 2013. gadam un 2015.-2020. gadam ieviešanā, situācijas priekšizpēti, teritorijas stipro un vājo pušu apzināšanu un iedzīvotāju darba grupām Krāslavas novadā. SVVA stratēģija nosaka galvenās teritorijas attīstības prioritātes, mērķus un rīcības mērķu sasniegšanai, kā arī SVVA stratēģijas ieviešanas un uzraudzības procedūru.

SVVA stratēģijas vīzija 2027: VRG teritorijā dzīvo atbildīga un līdzdarboties gribīga sabiedrība, kurai ir resursi, zināšanas un sadarbības iespējas, tā ir atbildīga par vidi, veicina zināšanu un kompetenču attīstību visām vecuma grupām, atbalsta pētniecību, inovācijas un videi draudzīgas infrastruktūras izmantošanu, lai veicinātu uzņēmējdarbību, radošumu un ilgtspējīgu attīstību, kas nodrošinātu teritorijas izaugsmi un visu iedzīvotāju labklājību nākotnē.

Lai nodrošinātu ilgtspējīgu teritorijas attīstību SVVA stratēģijas ietvaros, izvirzīti šādi stratēģiskie mērķi (M) un rīcības (R):

Mērķis (M) I – Vietējās ekonomikas stiprināšana:

R1.1. Atbalsts jaunu produktu un pakalpojumu radīšanai, esošo produktu un pakalpojumu attīstīšanai, to realizēšanai tirgū, atpazīstamības tēla veidošanai, kvalitatīvu darba apstākļu radīšanai un darbinieku produktivitātes kāpināšanai.

R1.2. Atbalsts produkcijas realizēšanai paredzētas vides radīšanai vai labiekārtošanai, kā arī jaunu realizācijas veidu ieviešanai un to atpazīstamības tēla veidošanai.

R1.3. “Lauku biļete”.

Mērķis (M) II – Kopienų spēcināšana un vietas attīstības sekmēšana:

R2.1. Atbalsts vietējās teritorijas, tostarp dabas un kultūras objektu, sakārtošanai.

R2.2. Atbalsts sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai.

R2.3. “Jauniešu iniciatīvas”.

Mērķis (M) III – Sadarbības stiprināšana ar citām Latvijas un Eiropas organizācijām:

R.3.1. Starpvalstu un starpteritoriālie sadarbības projekti.

Mērķis (M) IV – Demokrātijas kultūras un cilvēktiesību attīstība:

R.4.1. Pilsoniskās līdzdalības pasākumu īstenošana.

Saskaņotība ar vietējās rīcības grupas darbības teritorijas pašvaldības programmām un sasaiste ar citiem vietējā, reģionālā un nacionālā mēroga attīstības plānošanas dokumentiem

Lai veicinātu VRG darbības teritorijas attīstības saskaņotību ar Krāslavas novada pašvaldības attīstības mērķiem un virzieniem, VRG valde SVVA stratēģijas izstrādes posmā analizēja Krāslavas novada pašvaldības un kaimiņu pašvaldību attīstības programmas.

Pašvaldības attīstības programma ir vidēja termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktas vidēja termiņa (līdz 7 gadiem) prioritātes un pasākumu kopums plānošanas reģiona vai vietējās pašvaldības attīstības stratēģijā izvirzīto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu īstenošanai.

Pašvaldības attīstības programmā ietilpst:

- situācijas raksturojums;
- stratēģiskā daļa, kurā ietvertas prioritātes un rīcības virzieni (pasākumu kopums);
- rīcības plāns un investīciju plāns, kurus izstrādā ne mazāk kā triju gadu periodam;
- attīstības programmas īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas kārtība, kurā noteikti rezultatīvie rādītāji un uzraudzības pārskata sniegšanas biežums un saturs.

Biedrības SVVA stratēģijā norādīti tikai tie vietējās nozīmes vidējā termiņa mērķi, kurus pašvaldība nevar efektīvi risināt Krāslavas novadā, tomēr identificē tos kā svarīgus un kuru sasniegšanā ieguldījumu var sniegt SVVA stratēģijas īstenošana, piesaistot ELFLA pieejamo finansējumu LA19 intervences ietvaros.

Būtiski, ka SVVA stratēģijas pamatā tiks īstenotas iniciatīvas, kurām nav pieejams finansējums no citiem avotiem, līdz ar to SVVA stratēģija veido sinerģiju un papildinātību ar Krāslavas novada pašvaldības attīstības programmu.

Dokumentu saskaņotības mērķis ir minimalizēt pretrunas un radīt sinerģiju jeb darbības efektivitātes paaugstināšanu atsevišķu daļu apvienošanas rezultātā, jo politiku īstenošanai lauku teritorijās ir dažādi izaicinājumi. Pirmkārt, mazais iedzīvotāju blīvums un attālums līdz galvaspilsētai nozīmē, ka pakalpojumu izmaksas laukos var būt lielākas nekā pilsētās, līdz ar to pakalpojumu izmaksas uz vienu iedzīvotāju ir augstākas un ir nepieciešami citādi pakalpojumu nodrošināšanas modeļi. Otrkārt, lauku iedzīvotāju vajadzības, prioritātes un potenciāls ir atšķirīgs no pilsētas iedzīvotāju; tas rada gan papildus izaicinājumus, gan jaunas iespējas. Treškārt, lauku teritoriju attīstību, t.sk. ekonomisko, ietekmē dažādu nozaru politikas.

Starpnozaru pieeja lauku teritoriju attīstības sekmēšanai ir ļoti komplicēta, tamdēļ ir būtiski mazināt sadarbības trūkumu, komunikācijas pārrāvumus, neefektīvu rīcību un darbu dublēšanu, starp dažādām ministrijām, iestādēm un reģioniem. Patiesu teritoriālo kohēziju dažādu politiku īstenošanas rezultātā var sasniegt tikai tad, ja izvērtē uz dažādām teritorijām radīto politiku ietekmi un to īstenošanu pielāgo vietējo iedzīvotāju vajadzībām.

SVVA stratēģija 2023.-2027. gadam			Krāslavas novada pašvaldības attīstības programma 2022.-2028. gadam	
Mērķis	Rīcība	Rezultāts	Mērķis	Rīcība
M I - Vietējās ekonomikas stiprināšana	R.1.1. Atbalsts jaunu produktu un pakalpojumu radīšanai, esošo produktu un pakalpojumu attīstīšanai, to realizēšanai tirgū, atpazīstamības tēla veidošanai, kvalitatīvu darba apstākļu radīšanai un darbinieku produktivitātes kāpināšanai	• Īstenoti vismaz 10 projekti • Radīti vismaz 4 jauni produkti vai attīstīti vismaz 6 esošie produkti vai pakalpojumi • Vismaz 1 projekta rezultātā ieviestas inovatīvas tehnoloģijas vai prakses, t.sk. digitāli risinājumi	VTP 2 Viedas un klimatam draudzīgas tehniskās infrastruktūras, dzīvojamā fonda un vides kvalitātes attīstība ----- VTP 3 Uzņēmējdarbības vides uzlabošana un uzņēmēju aktivizēšana	2.1. Transporta infrastruktūras attīstība un mobilitātes uzlabošana 2.2. Komunālo pakalpojumu infrastruktūras kvalitātes uzlabošana 2.3. Dzīvojamā fonda un publiskās ārtelpas attīstība 2.4. Dabas vērtību ilgtspējīga izmantošana 2.5. Enerģētika un klimatnoturība ----- 3.1. Attīstīt uzņēmējdarbības sektora kapacitāti 3.2. Attīstīt pašvaldības infrastruktūru un pakalpojumus uzņēmēju vajadzībām 3.3. Veidot vienotu tūrisma piedāvājumu
	R.1.2. Atbalsts produkcijas realizēšanai paredzētas vides radīšanai vai labiekārtošanai, kā arī jaunu realizācijas veidu ieviešanai un to atpazīstamības tēla veidošanai	• Īstenoti vismaz 6 projekti • Radītas vai labiekārtotas vismaz 4 vietas/objekti produkcijas realizēšanai		
	R.1.3. “Lauku biļete”	• Īstenoti vismaz 3 projekti		
M II - Kopienų spēcīnāšana un vietas attīstības sekmēšana	R.2.1. Atbalsts vietējās teritorijas, tostarp dabas un kultūras objektu, sakārtošanai	• Īstenoti vismaz 7 projekti • Izveidoti un/vai sakārtoti vismaz 5 publiskās infrastruktūras un rekreācijas objekti	VTP 1 Kvalitatīvu un pieejamu pakalpojumu attīstība dažādām mērķa grupām, gudras pārvaldes, informācijas tehnoloģiju un iedzīvotāju līdzdalības attīstība	1.1. Kvalitatīvas dažādu līmeņa izglītības nodrošināšana vietējiem iedzīvotājiem 1.2. Kvalitatīvu veselības aprūpes un sociālās aizsardzības un pakalpojumu pieejamība
	R.2.2. Atbalsts sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai	• Īstenoti vismaz 10 projekti		

		• Izveidotas vismaz 5 sabiedriskās aktivitātes vietējiem iedzīvotājiem • Īstenoti vismaz 2 projekti, kas vērsti uz teritorijas identitātes stiprināšanu, kopienu spēcinošu vai vietas attīstības iniciatīvu sekmēšanu		1.3. Kvalitatīvu kultūras un atpūtas pakalpojumu pieejamība 1.4. Kvalitatīvu sporta pakalpojumu pieejamība 1.5. Efektīva publiskā pārvalde, informācijas un pilsoniskās sabiedrības attīstība, atbalsts kopienu iniciatīvām 1.6. Drošības un civilās aizsardzības uzlabošana
	R.2.3. “Jauniešu iniciatīvas”	• Īstenoti vismaz 4 projekti • Labuma guvēji vismaz 50 jaunieši		
M III - Sadarbības stiprināšana ar citām Latvijas un Eiropas organizācijām	R.3.1. Starpvalstu un starpteritoriālie sadarbības projekti	• Īstenoti vismaz 2 projekti	VTP 1 Kvalitatīvu un pieejamu pakalpojumu attīstība dažādām mērķa grupām, gudras pārvaldes, informācijas tehnoloģiju un iedzīvotāju līdzdalības attīstība	1.5. Efektīva publiskā pārvalde, informācijas un pilsoniskās sabiedrības attīstība, atbalsts kopienu iniciatīvām 1.6. Drošības un civilās aizsardzības uzlabošana
M IV - Demokrātijas kultūras un cilvēktiesību attīstība	R 4.1. Pilsoniskās līdzdalības pasākumu īstenošana	Īstenoti vismaz 1 projekts; • Īstenotas 5 aktivitātes VRG teritorijā.	VTP 1 Kvalitatīvu un pieejamu pakalpojumu attīstība dažādām mērķa grupām, gudras pārvaldes, informācijas tehnoloģiju un iedzīvotāju līdzdalības attīstība	1.5. Efektīva publiskā pārvalde, informācijas un pilsoniskās sabiedrības attīstība, atbalsts kopienu iniciatīvām 1.6. Drošības un civilās aizsardzības uzlabošana

Krāslavas novada ilgtspējīgās attīstības stratēģijas 2037 vīzija – Krāslavas novads ar izcilām ainaviskajām vērtībām un daudzveidīgu kultūrvēsturisko mantojumu bagāts un atpazīstams novads Latvijas dienvidaustrumos, kur dzīvo aktīvi iedzīvotāji, ir visiem pieejama un pievilcīga dzīves vide, sakārtota infrastruktūra, laba pārvaldība, un darbojas veiksmīgi un dinamiski uzņēmumi.

Saskaņā ar **Krāslavas novada ilgtspējīgās attīstības stratēģiju 2037**, Krāslavas novads jāveido kā:

- konkurētspējīgs novads ar līdzsvarotu un daudzveidīgu ekonomisko darbību, kur pilnvērtīgi un ilgtspējīgi tiek izmantoti dabas resursi. Novads ar nodrošinātu augstu iedzīvotāju dzīves līmeni;
- labi sasniedzams novads ar izteiktām saitēm ar citām apdzīvotajām vietām Latgales un Sēlijas reģionos, Latvijā un kaimiņvalstīs ar modernizētu ceļu un dzelzceļu infrastruktūru, kvalitatīvu un pieejamu sabiedrisko transportu un komunikāciju iespējām;
- tūrisma novads, pateicoties efektīvi izmantotajiem daudzveidīgajiem un bagātajiem resursiem – dabas teritorijām, kultūrvēsturiskajam mantojumam un tradīcijām;
- pierobežas novads pie ES ārējās robežas, ko šķērso starptautiskas nozīmes transporta koridors un sasniedzamības uzlabošanās veicina jaunu transporta un loģistikas uzņēmumu veidošanos novada teritorijā.

Latgales reģiona ilgtermiņa mērķis ir definēts **Latgales stratēģijā 2030** – panākt straujāku reģiona ekonomisko attīstību, lai palielinātu cilvēku ienākumus, saglabātu un vairotu Latgales bagātīgo potenciālu un padarītu Latgali par pievilcīgu dzīves vidi arī nākamajām paaudzēm.

Pašlaik trīs specifiskie mērķi nav sasniegti pilnībā, kaut arī Latgales stratēģijas darbības periods jau ir vidū:

- a) Iedzīvotāju skaits Latgalē ir 255 968, kas ir zemāks nekā tas bija Latgales stratēģijas izstrādes laikā (2010.) – tendencei konstanti attīstoties pretējā virzienā no nospraustā mērķa un esot vairāk nekā 2 reizes nelabvēlīgākai nekā Latvijā caurmērā;
- b) Privātā sektora devums pievienotās vērtības radīšanā Latgalē ir 73%, kas ir neliels pieaugums salīdzinājumā ar sākotnējo pozīciju, joprojām nesasniedzot mērķi;
- c) Latgales iedzīvotāju vidējā bruto darba samaksa pieauga līdz 751 EUR (2019. gadā), izaugsmes tempam esot līdzīgam ar Latvijas vidējo un sasniedzot 32,6% no ES27 vidējās samaksas, bet joprojām atpaliekot no ES vidējās samaksas mērķa 60%.

Ievērojot līdz šim sasniegto reģiona attīstībā un pakārtojoties Latgales stratēģijas 2030 ilgtermiņa mērķiem un stratēģiskiem virzieniem, Latgales attīstības programmā 2021.-2027. izvirzīti šādi specifiskie mērķi:

- Veicinot reģiona pievilcību, samazināt negatīvās demogrāfiskās tendences ietekmi uz reģionu, **noturot iedzīvotāju skaitu 220 000 līmenī**;

- Attīstot darbaspēku un investējot uzņēmumos, veicināt reģiona tautsaimniecības visu nozaru ražīgumu, sasniedzot **40% no ES vidējā IKP uz vienu iedzīvotāju**;
- Ieviešot inovatīvas un klimata neitrālas tehnoloģijas, samazināt reģiona elektroenerģijas patēriņu IKP vienības radīšanai, tai sasniedzot **90 kWh uz 1 000 EUR IKP**.

Latgales stratēģija 2030 nosaka četrus stratēģiskos virzienus:

- Prasmes;
- Savienojumi;
- Gudra pārvaldība;
- Efektīvi uzņēmumi.

Lai veicinātu VRG darbības teritorijā esošos problēmjaudājumu aktualizēšanu un attīstības dokumentos noteikto vīziju un stratēģisko mērķu pietuvināšanu reālajai dzīvei, biedrības pārstāvji iesaistās ne tikai Krāslavas novada, bet arī Latgales plānošanas reģiona attīstības dokumentu izstrādē un sabiedriskajās apspriešanās.

Lauku filtrs (angliski – Rural Proofing) ir process, kas var nodrošināt, ka visas rīcībpolitikas tiek rūpīgi un objektīvi pārbaudītas, lai noteiktu, vai šo politiku īstenošanas rezultātā, pastāv vai nepastāv atšķirīga ietekme uz lauku teritorijām to specifisko īpašību dēļ, salīdzinot ar ietekmi uz citām teritorijām (LLF, <https://laukuforums.lv/lv/archives/12900>).

1.attēls. Lauku filtrs. Avots www.laukuforums.lv.

1. Esošās situācijas raksturojums

1.1. Darbības teritorijas raksturojums

VRG darbības teritorija ir Krāslavas novads, kas sastāv no 24 pagastiem, Krāslavas un Dagdas pilsētām. Plašu, izvērstu pašreizējās situācijas raksturojumu par Krāslavas novadu var izlasīt Krāslavas novada attīstības programmas 2022.-2028. gadam (pieejams www.kraslava.lv sadaļā “Pašvaldība”, apakšsadaļā “Attīstība” un “Attīstības programma”).

VRG SVVA stratēģijā 2023.-2027. gadam iekļauti tikai daži rādītāji, kas veido priekšstatu par VRG teritoriju pēc pašvaldību ATR 2021. gadā.

Nr. p.k.	Rādītājs	Gads	Vērtības	Datu avots
1.	Patstāvīgo iedzīvotāju skaits pēc faktiskās dzīvesvietas gada sākumā	2023.	20 321 (Krāslavas novadā) 6 997 (Krāslava) 1 816 (Dagda)	CSP datu bāze ¹
		2022.	20 848 (Krāslavas novadā) 7 086 (Krāslava) 1 859 (Dagda)	
		2021.	21 459 (Krāslavas novadā)	
2.	Teritorijas attīstības indekss (Teritorijas attīstības līmeņa indekss raksturo attīstības līmeni attiecīgajā gadā, parādot teritoriju augstāku vai zemāku attīstību salīdzinājumā ar vidējo attīstības līmeni valstī)	2019. 2020.	2019. gadā -1,302 (Krāslavas novads) -1,439 (Dagdas novads) -1,554 (Aglonas novads) 2020. gadā -0,849 (Dagdas novads) -0,912 (Aglonas novads)	VRAA ²

¹ Centrālā statistikas pārvalde. Datu bāze. IRS031. Iedzīvotāju skaits gada sākumā, tā izmaiņas un dabiskās kustības galvenie rādītāji reģionos, pilsētās un novados (pēc ATR 2021. gadā) 2021 – 2023 [ledzivotaju skaits gada sākumā, tā izmaiņas un dabiskās kustības galvenie rādītāji reģionos, pilsētās un novados \(pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gadā\) – Rādītāji, Teritoriālā vienība un Laika periods. PxWeb \(stat.gov.lv\)](http://stat.gov.lv)

² Valsts reģionālās attīstības aģentūra. Teritorijas attīstības indekss. <https://www.vraa.gov.lv/lv/teritorijas-attistibas-indeks>

			-0,932 (Krāslavas novads)	
3.	Ieturētā iedzīvotāju ienākuma nodokļu summa (pēc darba devēja juridiskās adrese) uz 1 iedzīvotāju (EUR)	2019. 2020.	Krāslavas novadā (teritorija pēc ATR 2021. gadā) 133,59 (2019. gadā) 149,14 (2020. gadā)	RAIM ³
4.	Ieturētā iedzīvotāju ienākuma nodokļu summa (pēc darba ņēmēja deklarētās adrese) uz 1 iedzīvotāju (EUR)	2019. 2020.	Krāslavas novadā (teritorija pēc ATR 2021. gadā) 324,69 (2019. gadā) 360,74 (2020. gadā)	RAIM ⁴
5.	Darba meklētāju/bezdarbnieku īpatsvars 15-74 gadus vecu ekonomiski aktīvo iedzīvotāju vidū novadā un pilsētās (atbilstoši robežām 2023. gada sākumā)	2019. 2020. 2021. 2022.	Krāslavas novadā 16,8% (2019. gadā) 16,3% (2020. gadā) 16,6% (2021. gadā) 16,8% (2022. gadā) Krāslavā 11,0% (2019. gadā) 11,3% (2020. gadā) 12,0% (2021. gadā) 12,7% (2022. gadā) Dagdā 11,9% (2019. gadā) 11,8% (2020. gadā) 11,9% (2021. gadā) 12,2% (2022. gadā)	CSP datu bāze
6.	Tirgus sektora ekonomiski aktīvi uzņēmumi Krāslavas novadā uz 1000 iedzīvotājiem (teritorija pēc ATR 2021. gadā)	2021.	Pavisam – 68 Komersanti – 18 Pārējie uzņēmēji – 50	CSP datu bāze
7.	Tirgus sektora un ārpus tirgus sektora ekonomiski aktīvi uzņēmumi Krāslavas novadā (pēc ATR 2021. gadā)	2021.	1 530 – pavisam 1 437 – tirgus sektorā 788 – fiziskas personas (saimnieciskās darbības veicējas) 276 – komercsabiedrības (tirgus sektors)	CSP datu bāze

³ Reģionālās attīstības indikatoru modulis. <https://raim.gov.lv/?spatvk=32000>

⁴ Turpat.

			259 – zemnieku un zvejnieku saimniecības 111 – individuālie komersanti 93 – ārpus tirgus sekotā 67 – fondi, nodibinājumi un biedrības (ārpus tirgus sektors) 25 – pašvaldību budžeta iestādes 3 – fondi, nodibinājumi un biedrības (tirgus sektors) 1 – komercsabiedrības (ārpus tirgus sektors) 0 – valsts budžeta iestādes	
8.	Īpatsvars no darba ņēmēju skaita ar mēneša bruto darba ienākumiem no 1000,01 līdz 1500,00 EUR	01.2022. 01.2023.	2022. gada janvārī: 1105 – kopējais darba ņēmēju skaits Krāslavas novadā 17,4% - īpatsvars no kopējā skaita 2023. gada janvārī: 1325 – kopējais darba ņēmēju skaits Krāslavas novadā 21,3% - īpatsvars no kopējā skaita	CSP datu bāze
9.	Īpatsvars no darba ņēmēju skaita ar mēneša bruto darba ienākumiem minimālā darba alga vai mazāk	01.2022. 01.2023.	2022. gada janvārī: 1662 – kopējais darba ņēmēju skaits Krāslavas novadā 26,2% - īpatsvars no kopējā skaita 2023. gada janvārī:	CSP datu bāze

			1706 – kopējais darba ņēmēju skaits Krāslavas novadā 27,8% - īpatsvars no kopējā skaita	
10.	Iedzīvotāji 15 un vairāk gadu vecumā pēc izglītības līmeņa grupām 2022. gada sākumā	2022.	18 499 – kopējais skaits 693 – nav skolas izglītības, zemāka par sākumskolas izglītību vai sākumskolas izglītība (ISCED 0. un 1. līmenis) 3 245 – pamatzglītības otrais posms (pamatskolas izglītība) (ISCED 2. līmenis) 7849 – vidējā izglītība (ISCED 3. līmenis) 3458 – arodizglītība pēc vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības; profesionālā vidējā izglītība pēc vispārējās vidējās izglītības (ne augstākā izglītība) (ISCED 4. līmenis) 3245 – augstākā izglītība (ISCED 5.-8. līmenis)	CSP datu bāze
11.	Vecuma pensiju saņēmēju skaits	12.2022.	5501	VSAA
12.	Visu vecuma grupu pensiju vidējais piešķirtais apmērs neto (ar piemaksu), EUR	12.2022.	445,11 – kopā 440,93 – sievietei 452,45 – vīrietim	VSAA

Krāslavas novada pašvaldība un lielākie uzņēmumi iesaistās valsts un ES finansētos projektos, kuru rezultātā tiek atjaunota infrastruktūra un pakāpeniski ieviestas viedās tehnoloģijas, bet joprojām visaktuālāk ir nodrošināt pamatpakalpojumus un pamatvajadzības iedzīvotājiem, jo tas veicina apmierinātību un dzīves kvalitāti.

Krāslavas novadā ir dažādi resursi, kas var palīdzēt attīstīt teritoriju ilgtspējā:

- Krāslavas novada pašvaldības Attīstības nodaļa, Krāslavas novada tūrisma informācijas centrs, Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Krāslavas birojs, biedrība “Krāslavas rajona partnerība”, biedrība “Latgales kulinārā mantojuma centrs” – **organizācijas, kas sniedz informāciju un konsultācijas uzņēmējiem**, kā arī organizē attīstības pasākumus un veicina sadarbību starp uzņēmējiem un vietējo pašvaldību;
- **Valsts un ES fondu projektu finansējums** – novada teritorijā ir pieejami projektu konkursi, kas piedāvā iespējas uzņēmējiem saņemt finansējumu, lai attīstītu savus uzņēmumus. Pašvaldība piedāvā finansējumu jauniešu biznesa idejām;
- **Aktīvas NVO**, kuras iesaistās pilsoniskās kompetences un kopienu pašorganizēšanās veidošanā. Pakāpeniski notiek pārmaiņas izpratnē par pilsoniskās līdzdalības nozīmi, mainās attieksme pret centralizēto telpiskās plānošanas ideju, kā arī pieaug izpratne par kopienu nozīmību lauku teritorijās, to lomu teritorijas attīstībā;
- Nereģistrētas vietējās kopienas, **iniciatīvu grupas**, kuras apvieno sabiedrības daļu, cilvēkus ar kopīgu identitāti, vietas izjūtu, attiecībām, vidi, kultūru, kas balstās uz kopīgu vēsturi, sociālajām normām, vērtībām, lomām, gaidām vienam no otra;
- **Cilvēkkapitāls** (intelekti, veselība, zināšanas, radošums, darba ražīgums un dzīves kvalitāte) – būtiskākais uzņēmējdarbības un kopienas ilgtspējības faktors. Tā attīstībai ir nepieciešama plānošana, efektīva vadība un ilgtspējība. Investīcijas cilvēkkapitālā parasti ir ar augstu atdevi un veido multiplikatora efektu tautsaimniecībā.

Lielākā daļa iedzīvotāju Krāslavas novadā pārvalda latviešu valodu, ko izmanto valsts iestādēs, skolās un citās organizācijās. Krāslavas novadā ir arī iedzīvotāji, kuri runā krievu valodā, kas tiek plaši lietota sabiedriskajā un komerciālajā dzīvē. Jaunāka gada gājuma iedzīvotāji vismaz sarunvalodas līmenī pārvalda arī angļu valodu.

Teritoriālās kopienas pārvaldības praksē un teritorijas attīstībā var pielietot lejupēju (top – down) un augšupēju (bottom-up) pārvaldības un attīstības pieeju. Lejupējā pieejā lēmumus pieņem augstākstāvošas institūcijas un zemākstāvošām/kopienām tie jāpilda. Savukārt, augšupēja pieeja nozīmē kopienas pašorganizēšanās spēju un prasmes pieņemt lēmumus par savām interesēm, nodot informāciju, aizstāvēt vajadzības un realizēt savas intereses pašvaldības un valsts līmenī.

VRG darbība un SVVA stratēģijas izstrādes metode ir vērsta no apakšas uz augšu, kas nozīmē, ka stratēģijā izvirzītās rīcības un ieviešanas metode ir vērsta uz Krāslavas novada kā kopienas rīcībspēju attīstību, kas var ietekmēt tās spēju darboties un sasniegt mērķus.

Daži no galvenajiem faktoriem, kas var ietekmēt kopienas (gan novada līmenī, gan viena pagasta vai pilsētas līmenī) rīcībspēju:

- Savstarpējā sadarbība: Kopienas spēja sadarboties un strādāt kopā ir būtiska tās rīcībspējas veidošanai. Ja kopienas locekļi ir apvienojušies, lai sasniegtu kopīgus mērķus un veidotu ietekmi, tas veicina kopienas rīcībspēju;

- **Līdzekļu pieejamība:** Kopienas rīcībspēju var ietekmēt pieejamo līdzekļu klātbūtne un to pārvaldība. Ja kopienai ir pietiekami resursi, piemēram, finanses, infrastruktūra, tehnoloģijas un cilvēkresursi, tas veicina tās spēju īstenot iniciatīvas un veikt darbības;
- **Izglītība un apmācība:** Izglītības līmenis kopienā un tās locekļu prasmes un zināšanas var ietekmēt rīcībspēju. Labi izglītoti un apmācīti indivīdi bieži ir spējīgāki pieņemt lēmumus, risināt problēmas un veidot uzņēmējdarbību vai sociālās iniciatīvas;
- **Līderība un organizēšana:** Efektīva līderība un laba organizācija var stiprināt kopienas rīcībspēju. Labi līderi var mobilizēt kopienas locekļus, motivēt viņus, vadīt projektus un veidot stratēģijas, kas palīdz sasniegt kopienas mērķus;
- **Sociālā un politiskā vide:** Kopienas rīcībspēju var ietekmēt sociālā un politiskā vide, kurā tā pastāv. Iekšējie un ārējie faktori, piemēram, valsts politikas atbalsts, likumdošanas regulējums, sabiedrības atbalsts vai pretestība, var ietekmēt kopienas spēju darboties un veikt izmaiņas;
- **Kultūra un vērtības:** Kopienas kultūra, tradīcijas un vērtības var arī veidot tās rīcībspēju. Ja kopienā pastāv laba solidaritāte, iekļaušana un uzticība, tas var veicināt sadarbību un labvēlīgus apstākļus, lai sasniegtu kopienas mērķus.

Katras kopienas (vai tā ir viena pagasta, ciema, vai cilvēku grupas ietvaros) rīcībspējas faktori var atšķirties atkarībā no tās konteksta, mērķiem un vajadzībām. Ir svarīgi izprast un analizēt konkrētas kopienas raksturlielumus, lai saprastu, kādi faktori var ietekmēt tās rīcībspēju un kā to var uzlabot.

1.1.1. Vispārējs ģeogrāfisks apraksts

Krāslavas novads atrodas Latvijas dienvidaustrumu daļā pie Latvijas-Baltkrievijas robežas (2. attēls.). Novada administratīvais centrs ir Krāslava ar kopējo iedzīvotāju skaitu 7 086 pilsētas iedzīvotāji. Novadā ir arī Dagdas pilsēta – 1 859 iedzīvotāji, bet lielākais iedzīvotāju skaits dzīvo lauku teritorijā – 11 903 iedzīvotāji (CSP dati). Iedzīvotāju skaits novadā strauji sarūk, 2015. gadā bija 25 377 iedzīvotāji, 2021. gadā – 21 459 iedzīvotāji, bet 2022. gadā – 20 848 iedzīvotāji (CSP dati).

Novads robežojas ar Augšdaugavas, Preiļu, Rēzeknes un Ludzas novadiem (3. attēls).

2. attēls. Avots: VRG atrašanās vieta.

www.karsuveikals.lv

Attālums no Dagdas līdz Rīgai – 267 km,
 no Krāslavas līdz Rīgai – 265 km.
 Attālums no Krāslavas līdz Viļņai
 (Lietuvā) – 219 km, no Krāslavas līdz
 Tallinai (Igaunijā) – 518 km.

Atkarībā no etniskās piederības un dzīves
 pieredzes Krāslavas novada iedzīvotāji var
 runāt ne tikai latviešu, krievu un angļu
 valodās, bet arī citās, piemēram, poļu,
 baltkrievu vai romu (čigānu) valodā.

Plašu, izvērstu raksturojumu par Krāslavas
 novadu var izlasīt Krāslavas novada
 attīstības programmas 2022.-2028. gadam
 (pieejams www.kraslava.lv sadaļā “Pašvaldība”, apakšsadaļā “Attīstība” un “Attīstības
 programma”).

3. attēls. Krāslavas novada teritorija.

Avots: www.kraslava.lv

1.1.2. Sociālekonomiskais apskats

VRG darbības teritorijas sociālekonomiskais apskats ietver vairākas svarīgas jomas, kas ir
 saistītas ar sabiedrības dzīves kvalitāti un tās attīstību. Uzdevums ir novērtēt un analizēt
 dažādus ekonomiskos, sociālos un vides faktorus, kas ietekmē Krāslavas novada teritorijas
 attīstību.

Nav iespējama sociālā attīstība bez ekonomiskās attīstības – tieši tāpat kā nav iespējama
 ekonomiskā attīstība bez sociālās attīstības. Dzīves kvalitātes celšanai un sociālās attīstības
 uzlabošanai teritorijā ir svarīgi veicināt uzņēmējdarbības attīstību, kas paaugstinās vietējo
 iedzīvotāju nodarbinātību. Nepieciešams sekmēt izglītības un kultūras attīstību, mazināt
 sociālo atstumtību un nabadzību.

LEADER pieejas ieviešana VRG teritorijā nozīmē ne tikai ELFLA finansējuma piesaistīšanu
 un investēšanu infrastruktūras attīstībai, bet arī motivāciju veidot un attīstīt prasmes un līderību
 kopienā. Tā ietver metožu un prakses pielietošanu jauniešu iniciatīvām, mazo lauku
 saimniecību izaugsmi un paplašināšanos, lai vadītu un motivētu cilvēkus, sasniegt kopējus
 mērķus un veicināt pozitīvas pārmaiņas.

Metrika	Krāslavas novads	Secinājumi
Pastāvīgo iedzīvotāju skaits VRG darbības teritorijā (CSP dati, 2023.)	2009. gads – 31 894 2014. gads – 27 841 2018. gadā – 24 840 2021. gadā – 21 459 2022. gadā – 20 848	Vērojams straujš iedzīvotāju skaita samazinājums. Negatīvais dabiskais pieaugums ir cieši saistīts ar migrāciju jeb iedzīvotāju izceļošanu un mirstības rādītāju ievērojamu pārsvaru pār dzimstības rādītājiem.

Bezdarba līmenis (NVA dati, 2023.)	2012. gads – 20 % 2022. gads – 16,8 %	2022. gadā vidējais oficiālais bezdarba līmenis Latvijā bija 6,9%, Latgales reģionā ~12%, kas ir ievērojami mazāk par Krāslavas novada rādītājiem.
Jauniešu bezdarba līmenis Krāslavas novadā (CSP dati, 2023.)	Vecumā 15 - 24 gadiem: 2009. gadā – 11,9 % 2014. gadā – 8,7 % 2019. gada 1.cet. – 13,5 % 2023. gada 1.cet. – 13,4 % Vecumā 25 - 34 gadiem: 2009. gadā – 23,0 % 2014. gadā – 24,1 % 2019. gada 1.cet – 7,6 % 2023. gada 1.cet. – 8,3%	2022. gadā jauniešu (15-24 gadi) bezdarba līmenis Latvijā bija 15,1%, kas liecina, ka jaunieši Krāslavas novadā ir spējīgi atrast sev darbu. Pozitīvas izmaiņas vērojamas arī vecuma grupā no 25 līdz 34 gadiem.
VRG darbības teritorijā reģistrēto NVO skaits (SIA “Lursoft” dati)	2006. gadā – 55 2010. gadā – 96 2014. gadā – 105 2017. gadā – 105 2020. gadā – 148 2021. gadā – 148	NVO skaita izmaiņas ir nostabilizējušās. Tas gan ir saistīts arī finansējuma trūkumu nelielām NVO, kas nozīmē, ka vairāk netiek dibinātas tik daudz jaunas NVO, bet iedzīvotāji izmanto jau esošās NVO kā resursu.
Būtiskākās uzņēmējdarbības nozares pēc to apgrozījuma (Avots: firmas.lv, 2023.)	• Lauksaimniecība • Tirdzniecība • Kokapstrāde	Krāslavas novadā galvenās uzņēmējdarbības nozares paliek nemainīgas jau daudzus gadus.
Bērnu skaits pirmsskolas izglītības programmās 2022./2023.m.g. sākumā (Datu avots: VIIS, 2023)	586 – izglītojamo skaits pirmsskolā kopā, t.sk. 252 bērni vecumā 5 gadi un vairāk	Mazs bērnu skaits pirmsskolas iestādēs var ietekmēt resursu sadali gan pozitīvi, gan negatīvi. Ja negatīvi, tad lielākā daļa iestādes resursu tiek novirzīta personāla atalgojumam un infrastruktūras uzturēšanai, ja pozitīvi, tad resursi tiek novirzīti katram bērnam, kas ļauj individuālāk pievērsties viņa vajadzībām un sniegt personisku atbalstu, un tas veicinātu izglītības kvalitātes līmeni.
Izglītojamo skaits no 1.-12. klasei (VIIS operatīvie dati uz 2022.gada 1.septembri)	Krāslavas ģimnāzija – 484 Krāslavas Varavīksnes vidusskola – 289	Krāslavas novadā strauji samazinās skolu skaits pagastos. Krāslavas novadā ir acīmredzama pirmsskolas, sākumskolas, vidējās izglītības iestāžu koncentrācija Krāslavas un Dagdas pilsētās, kas nākotnē būtiski

	Krāslavas Gr.Plāteru v.n.Poļu pamatskola – plānots slēgt Dagdas vidusskola – 269 Andrupenes pamatskola – 40 Ezernieku pamatskola – 112 Indras pamatskola – 59 Priežmalas pamatskola – 44 Robežnieku pamatskola – 51	pasliktinās iedzīvotāju izglītības līmeni un pieejamību.
Interesešu izglītība un pieaugušo izglītība (Krāslavas novada pašvaldības dati, 2023.)	• Krāslavas novada Sporta skola • Krāslavas novada Mūzikas un mākslas skola (profesionālās ievirzes izglītības iestāde) • Krāslavas novada Mūzikas un mākslas skolas Indras nodaļa. • Krāslavas novada Mūzikas un mākslas skolas Dagdas nodaļa. • Krāslavas Bērnu un jauniešu centrs	Krāslavas novadā tiek nodrošināts plašs interesešu izglītības nodarbību un pulciņu klāsts skolas vecuma bērniem pilsētās, taču jauniešu interesešu izglītība ārpus skolas vecuma, kā arī mūžizglītības jautājumi pieaugušajiem ir pilnībā atstāti novārtā. Lauku teritorijā šis problēmjaucājums vispār netiek pārrunāts.
Kultūras centri novadā (Avots kulturasdati.lv, 2023)	24 – Krāslavas novadā ir 24 pagasti un 2 pilsētas, vietējā saietu nama nav tikai Krāslavas un Dagdas pagastos, kuri atrodas tuvu pilsētām. Visos pārējos pagastos ir vai nu tautas nams vai saietu nams.	Tautas namu skaits pagastos draud strauji samazināties, jo Krāslavas novada kultūras pārvaldei pieejamais budžets nevar nodrošināt kvalitatīvu kultūras pakalpojumu piedāvājumu pagastos. Iedzīvotāju skaits pagastos samazinās, bet kultūras centru infrastruktūras uzturēšanas izdevumi palielinās un prasa papildu ieguldījumus tās atjaunošanai.
Bibliotēkas (avots kulturasdati.lv, 2023.)	33, t.sk. skolu bibliotēkas. Krāslavas novadā ir Krāslavas centrālā bibliotēka, Dagdas bibliotēka, 23 pagastu	Bibliotēkas pilda daudzpusīgu funkciju un ir kļuvušas par sava veida zināšanu un informācijas punktiem pagastos, kur var iepazīties ne tikai ar jaunāko lasāmvielu, bet arī izmantot

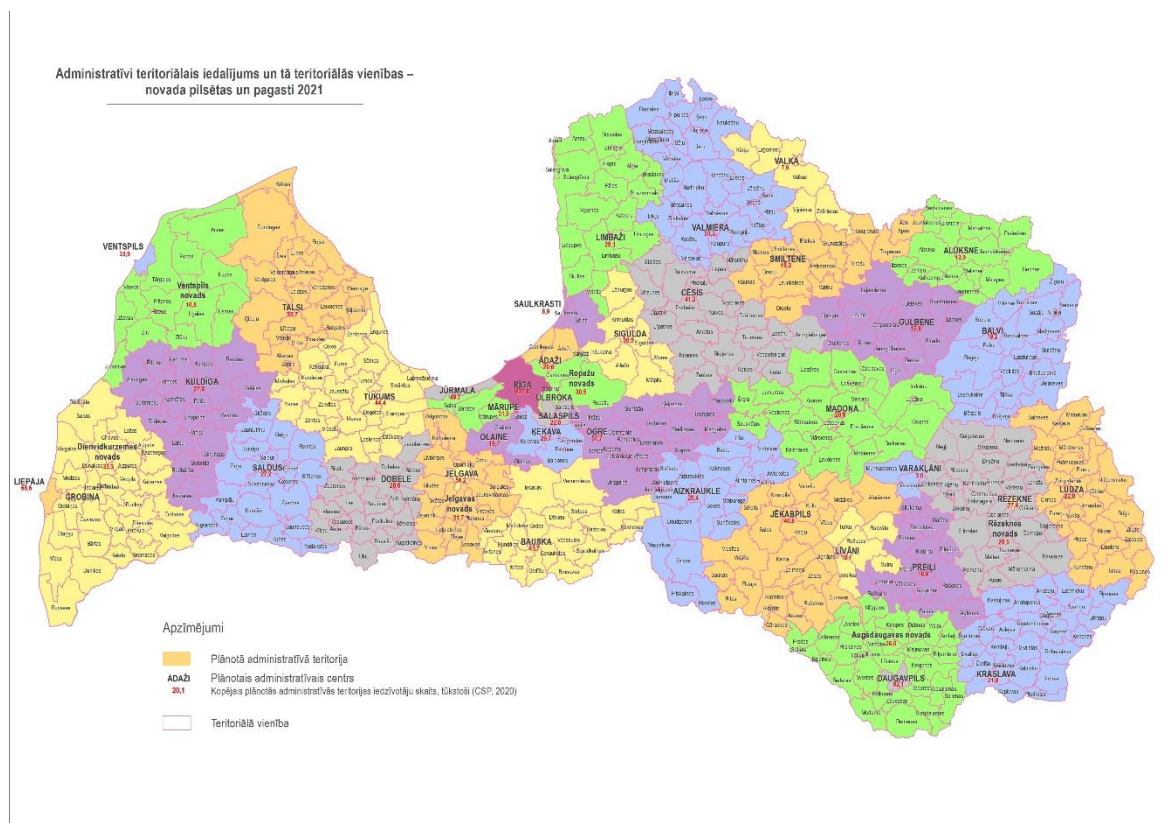
	bibliotēkas (izņemot Dagdas pagastā), viena Robežnieku pagasta pakalpojumu sniegšanas vieta Joniņos un 7 skolu bibliotēkas gan pilsētā, gan pagastu skolās.	interneta pieejas punktu, saņemt kopēšanas pakalpojumus, apskatīties izstādes, piedalīties pasākumos un iegūt citu informāciju.
Muzeji (Avots kulturasdati.lv, 2023.)	• Krāslavas Vēstures un mākslas muzejs (mākslas muzejs; vēstures un arheoloģijas muzejs; reģionālais muzejs (daudzpusīgi raksturo kādu noteiktu teritoriju)) • Andrupenes lauku sēta 2023. gadā tika apvienota ar Krāslavas Vēstures un mākslas muzeju • Konstantīna Raudives kultūrvēsturiskā mantojuma istaba Asūnes pagastā • Novadpētniecības istabas ir Piedrujas, Kalniešu u.c. pagastos • Dagdas novadpētniecības biedrībai "Patria" nav oficiāla muzeja statusa • Indras Laimes muzejam nav oficiāla muzeja statusa • Jaundomes muižai nav oficiāla muzeja statusa	Visās šajās organizācijās ir savākts bagātīgs novadpētniecības materiāls. Indras Laimes muzejs ir pozitīvs piemērs, kā sadarbībā ar pašvaldību vietējā iedzīvotāju iniciatīva var pārvērsties par vienu no populārākajiem tūrisma objektiem novadā. K.Raudives mantojums ir vēl neizmantots resurss Krāslavas novadā, kas varētu piesaistīt papildus finansējumu un psihologa, filozofa un parapsihologa darba piekritējus.

1.1.3. Vietējās rīcības grupas darbības teritorijas pamatojums

VRG darbojas kopš 2006. gada. VRG teritorija atrodas pie ES ārējās robežas un robežojas ar Baltkrieviju. Teritorijā iekļautas Dagdas un Krāslavas pilsētas un 24 pagasti.

VRG teritorija ir palikusi nemainīga no 2006. gada, neskatoties uz pašvaldību administratīvi teritoriālajām reformām 2009. un 2021. gadā. Pēc pašvaldību teritoriālās reformas 2021. gadā VRG darbības teritorija atbilst Krāslavas novada pašvaldības teritorijas robežām (4. attēls).

Vēsturiski biedrība tika nodibināta Krāslavas rajona teritorijā, kā rezultātā arī biedrības nosaukumā ir vēsturiski saglabāties rajona nosaukums.

4.attēls. Pašvaldību administratīvi teritoriālais iedalījums pēc ATR 2021.

Avots: varam.gov.lv, 2023.

VRG darbības teritorija robežojas ar vietējo rīcības grupu – Augšdaugavas novadā biedrības “Partnerība “Kaimiņi””, Preiļu un Līvānu novadu biedrības “KŪPĀ”, Rēzeknes novada biedrības “Rēzeknes rajona kopienu partnerība” un Ludzas novada biedrības “Ludzas rajona partnerība” darbības teritorijām.

VRG darbības teritorijas pamatojums ir saistīts ar to, ka VRG fokusējas uz Krāslavas novadu un tā iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanu. Šī teritoriālā pieeja ietekmē VRG darbību un mērķus, un tās pamatojums ir:

- **Krāslavas novada kā kopienas vajadzības.** VRG strādā, lai risinātu Krāslavas novada kā vietējās kopienas problēmas, uzlabo dzīves apstākļus vai veicina izaugsmi un attīstību šajā teritorijā.
- **Reģionālā identitāte un kultūra.** VRG ir svarīga Latgales reģiona kopumā, Krāslavas novada kopumā un katra pagasta atsevišķi identitāte un kultūra. VRG vēlas veicināt un

saglabāt katru no šiem identitātes veidiem, atbalstīt vietējo kultūru un tradīcijas, kā arī veidot kopīgu saikni starp teritorijas iedzīvotājiem.

- **Resursu pieejamība.** Teritoriālā pieeja ir pamatojums, ka VRG vēlas efektīvi izmantot un investēt pieejamos resursus savā teritorijā. Tas attiecas uz dabas resursiem, infrastruktūru, finanšu līdzekļiem, cilvēkresursiem un citiem resursiem, kas ir pieejami vietējai kopienai vai teritorijai.
- **Administratīvie iemesli.** VRG darbības efektivitāte ir lielā mērā atkarīga no Leader pieejas vai citu fondu ieviešanas nosacījumiem, kas jāievēro vietējai rīcības grupai, lai iegūtu finansiālu vai citu atbalstu.
- **Sadarbības un saskaņošanas vajadzība.** VRG darbība ir saistīta ar sadarbības un saskaņošanas vajadzību starp dažādām interesēm. Biedrībā ir apvienojušies vietējās pašvaldības pārstāvji, vietējie uzņēmēji, NVO, fiziskas personas, lai strādātu kopā un saskaņotu savas darbības teritorijā.

Lai stiprinātu integrētas teritoriālās attīstības pieeju, biedrība piesaista prioritāro mērķu īstenošanai investīcijas teritoriālo rīku veidā, piemēram, LEADER pieejas, AIF vai citus rīkus, ar ko atbalsta biedrības izstrādātās iniciatīvas. Galvenais ir nodrošināt, ka VRG spēj efektīvi darboties un sniegt ieguldījumu savā darbības teritorijā.

VRG uzdevums ir attīstīt teritorijas potenciālu un bagātināt dažādu sektoru rīcību, lai veidotu kopienas labjūtību, kas ietver veiksmīgus indivīdus, labas attiecības, prasmīgu vadību, veselīgu praksi, plaukstošu kopienu un spēcīgu misiju. Sabiedrības virzīta attīstība ir izmantota dažādos kontekstos, tostarp lauku attīstībā, nabadzības mazināšanā un vides saglabāšanā, jo tā ir ilgtspējīga un efektīva pieeja attīstībai, kas balstās uz vietējās līdzatbildības un iesaistīšanās nozīmes attīstības procesiem.

1.2. Partnerības principa nodrošināšana

“Krāslavas rajona partnerība” ir atvērta organizācija, un tā apvieno biedrus no dažādiem sektoriem – pašvaldību pārstāvjus, nevalstisko sektoru, uzņēmējdarbību, fiziskas personas. VRG partnerības principi ir noteikti biedrības Statūtos.

Biedrības „Krāslavas rajona partnerība” augstākā lēmēj institūcija ir kopsapulce. Kopsapulcē ir tiesīgi piedalīties visi “Krāslavas rajona partnerības” biedri. Katrs biedrs (t.sk. organizācija) piedalās kopsapulcē savos statūtos noteiktajā kārtībā, pilnvarojot pārstāvi.

Organizācijas veiksmīgai funkcionēšanai ir izveidota pārstāvju institūcija (lēmēj institūcija) – padome, kura ir atbildīga par integrētās attīstības stratēģijas ieviešanu biedrības teritorijā. Padome sastāv no deviņiem cilvēkiem, ko ievēl biedrības kopsapulcē. Padome izveidota, ievērojot partnerības principu, kas paredz, ka no katra sektora: valsts iestādes un pašvaldības, uzņēmējdarbības un NVO, tiek ievēlēti ne vairāk kā 3 locekļi. Atsevišķi padomē esošie organizāciju pārstāvji (ekonomiskie un sociālie partneri) pārstāv lauksaimnieku (fiziska persona, kura darbojas jebkurā no lauksaimniecības jomām, vai juridiska persona, kas veic saimniecisko darbību lauksaimniecībā vai NVO, kas pārstāv lauksaimnieku intereses), lauku sieviešu (sieviete, kuras dzīvesvieta ir deklarēta lauku teritorijā, vai NVO, kas pārstāv lauku sieviešu intereses) un jauniešu (fiziska persona vecumā līdz 25 gadiem vai NVO, kas pārstāv jauniešu intereses) intereses. Lēmēj institūcijā valsts un pašvaldības iestāžu pārstāvju nevar būt vairāk kā 49%.

VRG izpildinstitūcija ir valde, kas ir vienpersoniska un ko ievēl biedrības padome. Valde organizē biedrības darbu un izpilda padomes lēmumus, kā arī var pārstāvēt biedrību atsevišķi.

Biedrības aktivitātēs piedalās un to organizēšanā tiek aicināti iesaistīties arī citi aktīvie iedzīvotāji, sevišķi lauku teritorijās, kas vēlas veidot vai pārstāv savas kopienas intereses (piemēram, bibliotekāri, saietu namu vadītāji, draudžu mācītāji, neformālo kopienu līderi u.c.) un veicina vietējās kopienas aktīvu iesaistīšanos sabiedriskajos procesos. Tas ir saistīts ar to, ka VRG teritorijā ir vērojama NVO vadītāju un līderu pārslogotība un izdegšana, tāpēc ir nepieciešami citi līdzcilvēki, kuri sniedz atbalstu un arī spēj uzrunāt mērķa grupas.

Īstenojot VRG stratēģijā izvirzītās rīcības, tiek veikti šādi uzdevumi:

- Veidot vietējo dalībnieku spējas izstrādāt un īstenot darbības;
- Izstrādāt nediskriminējošu un pārredzamu procedūru un kritērijus, kas novērš interešu konfliktus, un nodrošina, ka neviena atsevišķa interešu grupa nekontrolē lēmumus;
- Publicēt informāciju par biedrības īstenotajiem pasākumiem un ievērot caurspīdīguma principu;
- Piedalīties sabiedriskajās apspriešanās un iesniegt priekšlikumus, lai nodrošinātu atbilstību pirms lēmumu apstiprināšanas;
- Uzraudzīt progresu stratēģijas mērķu sasniegšanā;
- Izvērtēt stratēģijas īstenošanu.

Ja VRG veic darbības, uz kurām neattiecas iepriekšminētie uzdevumi, tā pieturas konkrētā fonda noteikumiem, bet tiek īstenoti koordinēti pasākumi, lai radītu sinerģiju teritorijas attīstībai.

Atšķirībā no citu fondu noteikumiem LEADER pieejas pasākuma projektu konkursi notiek vietējā līmenī VRG darbības teritorijā, un VRG pati vērtē projektu atbilstību SVVA stratēģijai, pamatojoties uz noteiktajiem vērtēšanas kritērijiem.

VRG pārstāvji, kas pārstāv sabiedrības intereses, ir atbildīgi par SVVA stratēģijas izstrādi un īstenošanu, tās integrētu ieviešanu un uzraudzību, lai ar pieejamajiem materiālajiem un nemateriālajiem resursiem, kas tiek izmantoti attīstībai un labklājībai, veidotu Krāslavas novada kā vienas lielas kopienas iekšējo vidi, kas balstās uz:

- *fiziskiem resursiem*, piemēram, dabas kapitāls (zeme, ūdens, ainava, biodaudzveidība utt.), infrastruktūra, būves, kopienas īpašums utt;
- *cilvēkkapitālu* – cilvēki, kas dzīvo un strādā kopienā, viņu pieredze, prasmes, zināšanas, talanti un intereses;
- *kultūras kapitālu* – vērtību, uzskatu, vēsturiskās pieredzes, normu un uzvedības modeļi, saistībā ar materiālajiem apstākļiem;
- *sociālo kapitālu* – savstarpējā uzticība, palīdzēšana, sadarbība, komunikācija, kopīgi lēmumi, līdzdalība un spēja mobilizēties, solidaritāte, kopīga kultūras un vēstures mantojuma sapratne un uzturēšana;
- *finanšu un ekonomisko kapitālu* – pašvaldības budžets teritoriālajai kopienai, kopienas uzkrājumi, fondu un grantu atbalsts, vietējie uzņēmumi un uzņēmējdarbības iespējas, amatniecības un lauksaimniecības potenciāls u.c.;
- *politisko kapitālu* – varas institūcijas un prakse, balsstiesības, sakari, organizācijas.

Visi šie resursi ir būtiski Krāslavas novada attīstības un labklājības nodrošināšanai, un to efektīva izmantošana ir atkarīga gan no pašas kopienas sadarbības un pašorganizēšanās līmeņa, gan no pārvaldības un resursu izmantošanas stratēģijām, gan arī kopienu sadarbības un mobilizācijas.

1.3. Teritorijas stipro un vājo pušu, iespēju un draudu izvērtējums

SVID (stipro, vājo pušu, iespēju un draudu) analīze sagatavota, balstoties uz Krāslavas novada attīstības programmā 2022.-2028. gadam sniegto informāciju un pašreizējās situācijas raksturojumu, kā arī ņemot vērā VRG organizēto darba grupu ar iedzīvotājiem rezultātus. SVID analīze sagatavota akcentējot galvenās tendences.

Stiprās puses	Vājās puses
• Cilvēku radošais kapitāls. • Daba. Ainaviska teritorija. • Daugava. Liels ezeru skaits. • Ekoloģiski tīra vide. • Vietas identitāte. • Katrā pagastā ir vismaz viena NVO. • Liels atbalstīto interešu grupu skaits. • Starptautiskā dzelzceļa līnija. • Pāternieku robežkontroles punkts. • Laba ceļu kvalitāte no Krāslavas gandrīz līdz visiem pagastu centriem. • Novada teritoriju šķērso velomaršruti. • Salīdzinoši zemas darbaspēka izmaksas. • Izveidoti tūrisma objekti. • Kultūrvēsturiskais un sakrālais mantojums. • Novados ir pieejami visi nepieciešamākie sadzīves pakalpojumi. • Nav rindu bērnudārzos un ir iespējas iegūt vidējo izglītības līmeni vai profesionālo izglītību. • Veselības pakalpojumu pieejamība. • Sociālo pakalpojumu pieejamība. • Ir izglītības, sporta un kultūras iestādes. • Bilingvāla sabiedrība – spēj brīvi runāt vismaz divās valodās. • Pilsētās attīstīta tūrisma nozare. Diezgan liela tūristu plūsma, ņemot vērā valsts un ES pierobežas zonu. • Viesmīlīgi, sīksti, strādīgi, sirsnīgi, darboties gribīgi, pašapzinīgi iedzīvotāji. • Ir priekšnosacījumi nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības (tūrisma, rekreācijas u.c.) attīstībai. • Ražošanai piemērotu zonu pieejamība.	• Pierobeža un nomaļu efekts – vāji nodrošināta pakalpojumu pieejamība tuvāk iedzīvotāju dzīvesvietai pagastos. • Liels attālums līdz Rīgai un attīstības centriem – zema ekonomiskā aktivitāte un neliels ārvalstu tiešo investīciju apjoms. • Valstu krustpunkti un tranzīceļi pierobežā (liels nelikumīgu robežšķērsotāju skaits). • Nav rīcības plāna un resursu krīzes situācijām, katastrofām – strauji samazinās cilvēku drošumspēja (ekonomiskā drošība, veselības drošība, tehnoloģiskā un vides drošība). • Mazs iedzīvotāju blīvums lauku teritorijā un nevienmērīgs iedzīvotāju izvietojums – uzņēmējdarbība attīstās pilsētās un to tuvumā, jo ir augstāks pakalpojumu un preču pieprasījums. • Slikti sakari tiešā pierobežā (gan TV, gan mobilie) – ietekmē cilvēku piederības sajūtu un palielina “plaisu” starp vietējiem iedzīvotājiem un lēmumu pieņēmējiem. • Dzīvojamais fonds (daudzdzīvokļu mājas) ir neapmierinošā tehniskā stāvoklī. • Slikta ceļu infrastruktūras kvalitāte pagastu robežās. • Nav lielu, spēcīgu uzņēmumu – Krāslavas novadā pārsvarā darbojas mazie uzņēmumi, kuri nekonkurē par ES fondu finansējuma piesaistišanu projektu konkursos, jo nevar nodrošināt priekšfinansējumu projektu ieviešanai.

• Informatīvais pārklājums (plašs interneta, t.sk. bezmaksas wi-fi un telekomunikāciju pārklājums). • Multikulturāla vide. •	• Trūkst ražošanas apstrādes uzņēmumu, vāji attīstīta biznesa vide – nav pieejama kvalitatīva uzņēmējdarbības infrastruktūra par samērīgām izmaksām (ražošanas ēku noma, ūdens, kanalizācijas tīklu pieslēgumu izbūve, elektroenerģijas nodrošināšanas izmaksas utt). • Lauku teritorijā maz uzņēmumu, kas nav saistīti ar lauksaimniecību – netiek izmantots tūrisma potenciāls pilnā jomā, darbavietu trūkums, netiek attīstīti jauni produkti un īstenoti jauninājumi, sarūk iedzīvotāju skaits laukos. • Zems nodarbināto skaits ražošanas un pārstrādes nozarēs – samazinās ekonomiskā aktivitāte, inovāciju trūkums, veidojas sociālā un ekonomiskā nevienlīdzība. • Jaunieši nevēlas iesaistīties pilsoniskās aktivitātēs brīvprātīgi. • Zems inovāciju īstenošanas potenciāls. • Infrastruktūras nolietojšanās, sevišķi lauku teritorijās. • Darba vietu trūkums un zems atalgojums (vid. zemākais valstī). • Zināšanu un prasmju trūkums. • Mazs noieta tirgus vietējiem ražotājiem. • Netiek pilnvērtīgi izmantoti dabas un kultūras resursi. • Jaunu (ne tikai gados jaunu, bet arī vienkārši citu) līderu trūkums. • Iedzīvotāji negrib iesaistīties brīvprātīgajās aktivitātēs. • Mazs tūrisma mītņu skaits, kas nodrošina <30 gultas vietas, kas kavē tūrisma grupu plūsmu. • Sabiedrisko attiecību stratēģijas trūkums pašvaldībā. • Vāji nodrošināta pakalpojumu (t.sk. sociālo un veselības) pieejamība tuvāk iedzīvotāju dzīvesvietai pagastos.
--	--

	• Liels iedzīvotāju skaits, kuriem ir ierobežota pieeja internetam, elektronisko sistēmu lietojamības problēmas, nav banku kontu izmantošanas prasmju pagastos dzīvojošajiem klientiem. • Trūkst kvalificētu medicīnas speciālistu, vajadzīgi papildus pediatri, acu ārsts, LORs, gastroentologs, audiologopēds, fizioterapeits utt. • Lielākai daļai ĪAT (arī NATURA 2000) nav aizsardzības un izmantošanas individuālo plānu. • Vāja NVO sadarbība ar vietējā skolām, pašvaldības iestādēm. • Nepietiekami organizētas ārpus skolas vecuma jauniešu brīvā laika pavadīšanas iespējas. • Ierobežotas iespējas kvalificēta darbaspēka piesaistei. • Jaunu, radošu, progresīvu iedzīvotāju trūkums. • Pandēmijas sekas un ietekme. • Neizdevīgs ģeogrāfiskais izvietojums Krievijas un Ukrainas kara saasināšanās gadījumā. • Privātās degradētās teritorijas. • Līderiem “izdegšanas” sindroms. • Zems IKP uz vienu iedzīvotāju. • Maz tiek piesaistītas nefinanšu investīcijas.
Iespējas	Draudi
• Tūristu plūsmas pieaugums. • Liels mazo saimniecību īpatsvars. • Valsts nodokļu politikas maiņa pierobežas teritorijā, lai piesaistītu lielos investorus un veicinātu uzņēmējdarbības attīstību. • Uzņēmējdarbības potenciāls. • Liels mājražotāju skaits. • Vietējo ražotāju atpazīstamība.	• Ārkārtas situācijas stāvoklis kopš 2020. gada. • Situācija pierobežā un kaimiņvalstīs. • Strauji samazinās iedzīvotāju skaits. • Liels iedzīvotāju īpatsvars pensijas vecumā. • Globalizācija. Vietējā produkta ražošanas izmaksas ir nesamērīgi dārgas un nevar konkurēt tirgū.

• UNESCO mantojuma aktualizēšana un pielietošana. Krāslavas un Augšdaugavas novados UNESCO dārgums ir Augšdaugavas ieleja un tās loki no Piedrujas (Krāslavas novads) līdz Daugavpilij (Augšdaugavas novads), kas veido unikālu pasaules ziemeļu puslodes lielo upju nepārveidotu posmu. • Atpazīstamības veidošana izmantojot vietējos resursus (K.Raudive, N.Aronsons u.c.). • Jauno īstenoto LEADER projektu skaits. • Sadarbības projektu īstenošana ar citām ES valstīm un Ziemeļvalstīm. • Augsts biedrību īstenoto projektu skaits. • Iedzīvotājiem pieejama publiskā infrastruktūra (trenažieri, stadions, baseins, sporta laukumi u.c.). • Jaunas tehnoloģijas, inovāciju iespējas. • Novada dabas resursu, atjaunojamo energoresursu racionālāka izmantošana (biomasa, spropelis, māls u.c.). • Kooperācijas attīstība. • Jaunu uzņēmējdarbības veidu attīstība t.sk. pakalpojumu jomā. • Efektīvāks novada mārketinga. • Tendences pasaulē sekmēs klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumus. • Mūžizglītības veicināšana. • Brīvo pašvaldības telpu racionāla apsaimniekošana (slēgto skolu pārveide par kopienu centriem, pielāgošana uzņēmējdarbības attīstībai utt.). • Ekotūrisma piedāvājumu attīstība; Latgaliešu valodas izmantošana mārketingā. • Ūdeņu efektīvāka apsaimniekošana. • Nozares attīstības plānu izstrāde. • Viedo ciemu būtības popularizēšana. • Nepilsoņu integrācija, lokālpatriotisma sekmēšana. • Ģimenēm draudzības vides veidošana.	• Nevienlīdzīga konkurence (subsīdijas, klimatiskie apstākļi u.c.) lauksaimniecības produkcijas ražošanai un eksportam. • Dažādu novada teritoriju atšķirīga sociāli ekonomiskā vide, infrastruktūras sakārtotības pakāpe, kas būtiski ietekmē novada budžeta sadales principus, lai nodrošinātu visas teritorijas vienlīdzīgu un vienmērīgu attīstību. • Veselības aprūpes, sociālās aprūpes un palīdzības pakalpojumu pieejamības pazemināšanās lauku teritorijas iedzīvotājiem. Palielinās attālums starp pakalpojuma sniegšanas vietu un cilvēka dzīvesvietu (sevišķi senioriem, kuriem nav prasmju strādāt ar tehnoloģijām). • Pierobežas ciemu izzušana. • Kvalificēta darbaspēka un jauniešu aizplūšana uz citiem reģioniem un ārvalstīm. • Valsts tendence īstenot liela mēroga projektus lielās teritorijās. • Nepietiekoša visu līmeņu komunikācija. • Potenciālais apdraudējums no pārrobežu piesārņojuma (atmosfērā, Daugavas ūdeņos). • Intensīva lauksaimniecība. • Kultūras iestāžu, kultūrvēsturisko objektu tehniskā stāvokļa pasliktināšanās. • Daļas iedzīvotāju sevis neidentificēšana ar Latvijas nāciju.
--	--

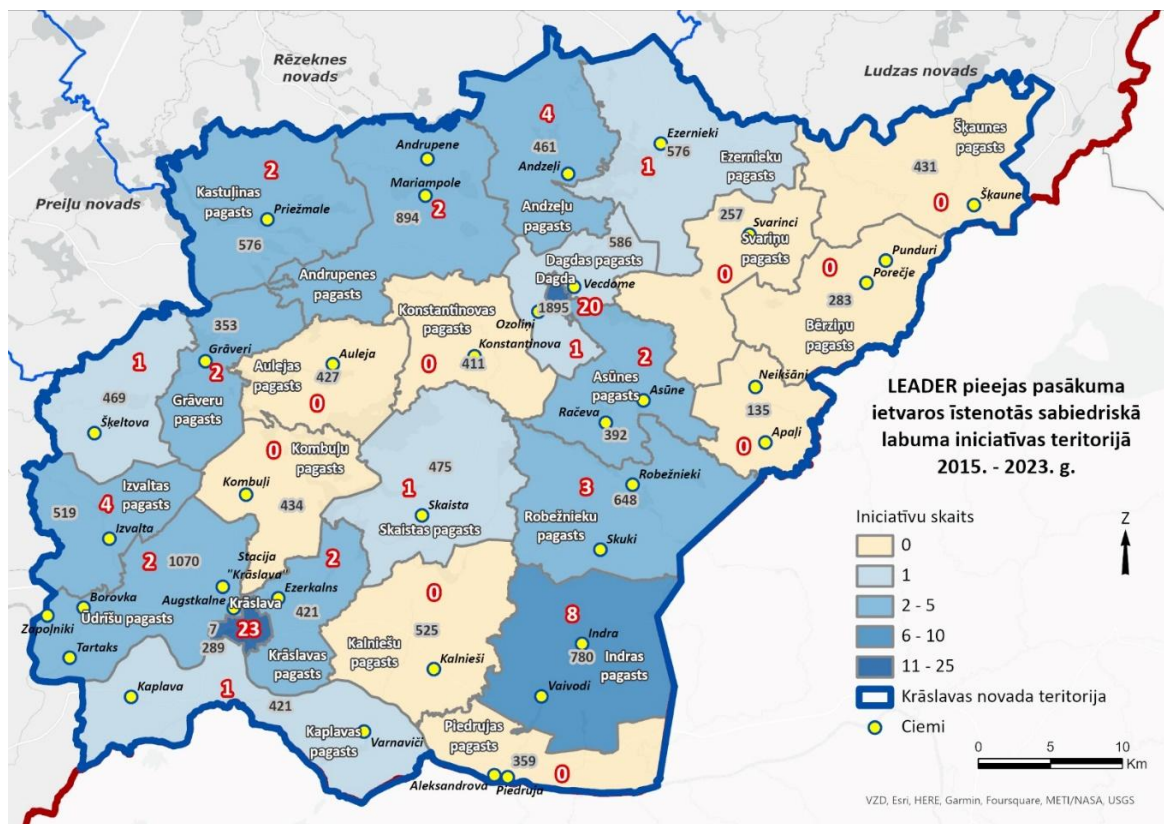
Teritorijas kā kvalitatīva dzīves veida pozicionēšana.	
--	--

Problēma / Izaicinājums	Risinājums
Nevienmērīga ar lauksaimniecību nesaistītas uzņēmējdarbības attīstība pagastos. Zems pakalpojumu pieprasījums ārpus pilsētām, lauku teritorijās. Trūkst jaunu, inovatīvu risinājumu uzņēmējdarbībā. Esošā mazo un vidējo komersantu (MVK) klasifikācija un nodokļu sistēma neatbilst novada īpatnībām.	Vietējās ekonomikas stiprināšana: - Ar lauksaimniecību nesaistītas uzņēmējdarbības jeb citu alternatīvu ekonomikas sektoru attīstība. - Jauninājumu ieviešana uzņēmumos, lai veicinātu konkurētspēju. - Meklēt risinājumus uzņēmējdarbības atbalstam ārkārtas situācijas apstākļos. - Mazināt atšķirīgo pieeju laukiem un mazpilsētai. - Atbalstīt vietējos ražotājus un pakalpojumu sniedzējus.
Nepietiekama informācija un sabiedrības nezināšana. Samazinās cilvēku drošumspēja (ekonomiskā drošība, veselības drošība, tehnoloģiskā un vides drošība). Netiek izmantots esošais dabas vērtību potenciāls.	Kopienų spēcināšana un vietas attīstības sekmēšana: - Veidot un attīstīt rekreācijas infrastruktūru. - Kāpināt jauniešu prasmes un iniciatīvu būt radošiem, paust savas vajadzības. - Veidot viedos ciemus.
Nav komunikācijas prasmju vietējā un reģionālā mērogā ar NVO. Mazs noieta tirgus, zemas marketinga prasmes. Pieredzes trūkums un bailes iziet no komforta zonas. Robežas tuvums un drošības.	Sadarbības stiprināšana ar citām Latvijas un Eiropas organizācijām: - Veicināt komunikācijas prasmes vietējiem līderiem. - Veicināt sadarbību starp dažādu nozaru pārstāvjiem Latvijā un ES. - Veicināt jaunu produktu un pakalpojumu rašanos.
Cilvēku nesaistīšana un izslēgšana no lēmumu pieņemšanas procesa. Neatbilstoša politika un resursu sadale. Vietējo iedzīvotāju pilsoniskās līdzdalības samazināšanās.	Demokrātijas kultūras un cilvēktiesību attīstība: - Sadarboties ar privāto sektoru. - Veicināt viedo ciemu un iedzīvotāju padomju attīstību.

1.4. Teritorijas attīstības vajadzību identificēšana un potenciāla analīze

Lai labāk mobilizētu potenciālu vietējā līmenī, svarīgi ir stiprināt un veicināt sabiedrības virzītu Krāslavas novada attīstību. Būtiski ir ņemt vērā vietējās vajadzības un potenciālu, kā arī novada sociālās un kultūras īpatnības, jāparedz strukturālas pārmaiņas lauku teritorijās, uzlabojot sabiedrības spējas un stimulējot inovācijas.

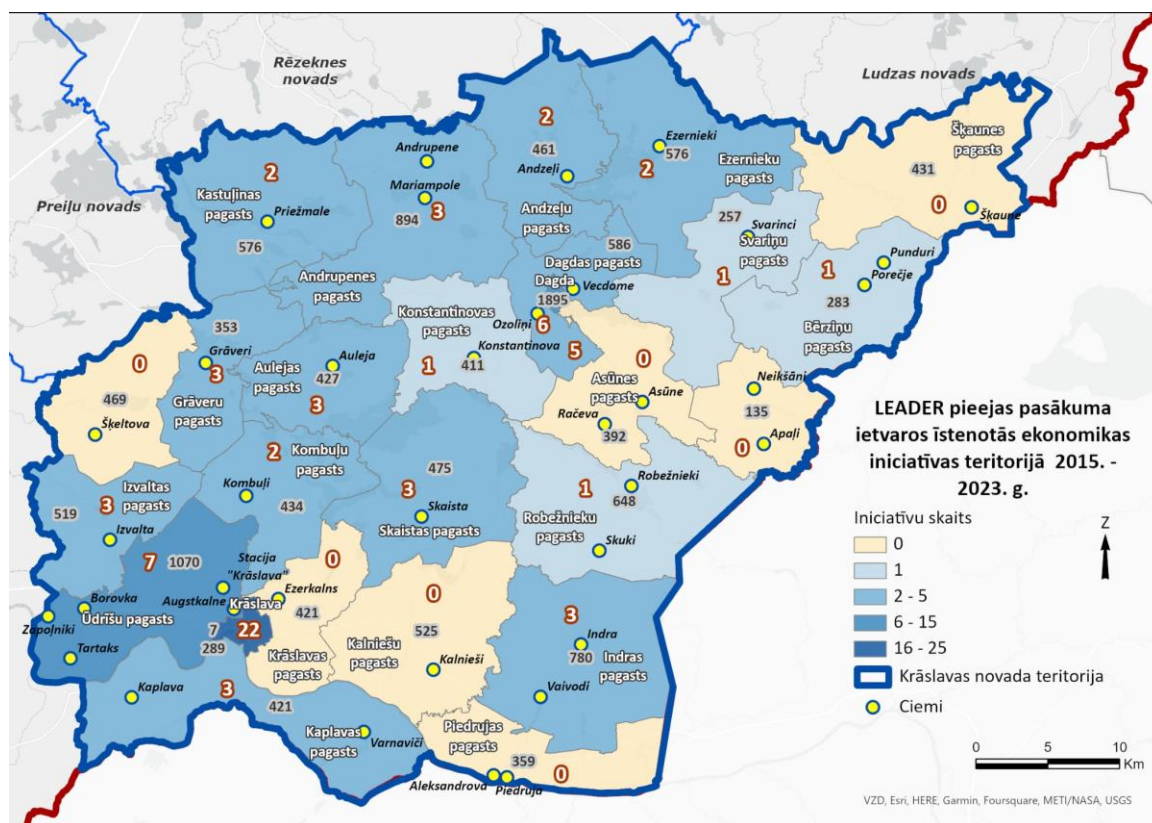
Plānošanas periodā 2014.-2020. gadam (faktiski līdz 2023. gadam) SVVA stratēģijas īstenošana ar LEADER pieeju ir devusi nozīmīgu ieguldījumu VRG darbības teritorijas attīstībai. Laika posmā no 2016. līdz 2023. gadam VRG SVVA stratēģijas ietvaros ir īstenoti 152 projekti, tai skaitā 73 vietējās ekonomikas stiprināšanai un 79 projekti vietas potenciāla attīstībai.

5.attēls. Īstenotie sabiedriskā labuma projekti Krāslavas novada teritorijā

Uzņēmējdarbības un sabiedriskā labuma projektu īstenošana ir devusi ieguldījumu 2015.-2020. gada perioda vīzijas sasniegšanai – ekonomiski un sociāli aktīva sabiedrība, pievilcīga dzīves vide, un radošas un profesionālas izaugsmes iespējas ikvienam VRG teritorijas iedzīvotājam. Līdz 2023. gadam ir radītas vairāk kā 20 darba vietas un īstenoti projekti gandrīz katrā pagastā. Lielākais skaits projektu ir īstenoti Krāslavas un Dagdas pilsētās, bet tas ir saistīts ar iedzīvotāju blīvumu. Teritorijās ar lielāku iedzīvotāju skaitu ir tendence uz lielāku pieprasījumu pēc dažādiem pakalpojumiem un infrastruktūras. Lielāks iedzīvotāju skaits veicina lielāku darba tirgu, lielāku patēriņu un plašākas ekonomikas iespējas.

Tomēr ir jāņem vērā, ka projektu skaits ne vienmēr ir atkarīgs tikai no iedzīvotāju skaita. Ir arī mazākas teritorijas (piemēram, Grāveru pagasts vai Izvaltas pagasts) ar mazāku iedzīvotāju skaitu, kas var būt attīstītas un piedāvāt daudz projektu un iespēju. Projekti tiek plānoti un īstenoti, ņemot vērā teritorijas specifiku, vajadzības un attīstības potenciālu.

6.attēls. Īstenotie uzņēmējdarbības projekti Krāslavas novadā

ES plānošanas dokumenta “Ilgttermiņa vīzija lauku apvidiem 2040” īstenošanai paredzētā Eiropas Komisijas iniciatīva “Lauku Pakts” atzīst, ka lauku kopienas saskaras ar unikāliem izaicinājumiem un vietējie iedzīvotāji vislabāk var noteikt savas vajadzības un prioritātes.

Krāslavas novadā kopš 2020. gada noteikta ārkārtas situācija. Sākotnēji tas bija Covid-19 pandēmijas ietekmē, bet no 2021. gada 10. augusta ārkārtas stāvoklis noteikts, ņemot vērā Latvijas–Baltkrievijas robežas nelikumīgās šķērsošanas gadījumu skaita pieaugumu. Tāpat, Krievijas uzsāktais un Baltkrievijas atklāti atbalstītais, karš pret Ukrainu ir vērtējams kā papildus risks, kas negatīvi ietekmē situāciju Krāslavas novadā un Latgalē kopumā.

2023. gada 22. jūnijā Saeima pieņēma regulējumu pastiprināta robežapsardzības režīma noteikšanai. Ministru kabinets attiecīgajā gadījumā varēs noteikt īpašu pārvietošanās un pulcēšanās kārtību, īpašu kārtību transportlīdzekļu kustībai vai tās ierobežojumus, konkrētu robežšķērsošanas vietu darbības pilnīgu vai daļēju apturēšanu, kā arī ierobežot tiesības personām atrasties noteiktās vietās bez atļaujas.

Ministru kabinetam būs iespēja noteikt arī īpašu saimnieciskās darbības kārtību vai šīs darbības ierobežojumus, kā arī kārtību preču, medikamentu, energoresursu, pakalpojumu un

citu materiāltehnisko resursu pieejamībai. Tāpat paredzētas tiesības nepiemērot publisko iepirkumu regulējumu vai noteikt īpašu kārtību publisko iepirkumu veikšanai attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, kas nepieciešami būtisku valsts drošības interešu aizsardzībai (avots: www.saeima.lv, Sk. 22.06.2023.). Tas attiecas arī uz Krāslavas novadu.

LEADER pieeja ir ļoti svarīgs nosacījums Krāslavas novada teritorijas ilgtspējīgai attīstībai, īpaši mazapdzīvotās un attālās lauku teritorijās, kur pašvaldībai nav iespēju piesaistīt un īstenot ES fondu projektus bez sadarbības ar komersantiem. SVVA stratēģijas veidošana ir iespēja būtiski paraudzīties uz vietējām vajadzībām, lai veicinātu lauku ekonomikas un kopienu līdzsvarotu teritoriālo attīstību, esošā finansējuma ietvaros, īstenojot iespējas, kas dod vislielāko sinerģiju situācijas uzlabošanai. Turklāt VRG darbības un noteiktās rīcības aptver visu Krāslavas novadu.

SVVA stratēģijas izstrādes laikā VRG īstenoja aktivitātes, lai veicinātu sabiedrības līdzdalību prioritāro mērķu noteikšanā un apzinātu esošo situāciju Krāslavas novada lauku teritorijās (sevišķi pagastos, kuri ir tieši pie robežas ar Baltkrieviju). Tika organizētas 15 darba grupas, kurās piedalījās uzņēmēji, jaunieši, kopienu pārstāvji un pašvaldības pārstāvji. Kopā iniciatīvu izrādīja 89 vietējie iedzīvotāji no 10 pagastiem un Krāslavas, un Dagdas pilsētām.

Nemot vērā VRG pieredzi vietējās attīstības stratēģijas 2009.-2013. gadam (faktiski līdz 2015. gadam) ieviešanā, pieredzi SVVA stratēģijas 2015.-2020. gadam (faktiski līdz 2023. gadam) ieviešanā, datu analīzi par Krāslavas novada teritoriju, teritorijas SVID analīzi, darba grupu analīzi, kas tika uzsākta 2021. gadā, un reģionālās un vietējās nozīmēs ilgtermiņa plānošanas dokumentus, kuru sabiedriskajās apspriešanās iesaistījās biedrības pārstāvji, ir izvirzītas šādas „Krāslavas rajona partnerības” darbības teritorijas attīstības prioritātes 2023.-2027. gadam:

I. Vietējās ekonomikas stiprināšana

Vietējās attīstības stratēģijas īstenošana līdz 2023. gadam ir radījusi priekšnoteikumus ar lauksaimniecību nesaistītu uzņēmumu attīstībai. Īstenotie projekti ir sekmējuši pakalpojumu nozaru attīstību – nozīmīgi ieguldījumi veikti tūrisma nozarē, tāpat arī tirdzniecības, autoservisu, drošības pakalpojumu izveidei un attīstībai. Savukārt ieguldījumi ražošanas attīstībai un uzsākšanai galvenokārt bijuši saistīti ar lauksaimniecības produktu pārstrādi (t.sk. mājražošana), kokapstrādi (t.sk. mēbeļu ražošana), amatniecību. LEADER pieejas pasākuma ietvaros īstenotie projekti ir veicinājuši jaunu uzņēmumu, pārsvarā mazu uzņēmumu veidošanos. Visbiežāk uzņēmumu dibinātāji paši sevi nodarbina un rada nelielu darbavietu skaitu.

Viena no lielākajām problēmām, ar kuru sastopas Krāslavas novada lauku apvidi, ir apdzīvotības samazināšanās, īpaši lauku pierobežas teritorijās. Lauksaimniecība un mežsaimniecība vienmēr ir bijis nozīmīgs ekonomiskās aktivitātes avots laukos, bet būtiski arī veicināt ar lauksaimniecību nesaistītu uzņēmumu veidošanos un attīstību, radot darba vietas un ienākumu iespējas, tāpat arī dažādu pakalpojumu pieejamību un sasniedzamību.

Prioritātes mērķis ir stimulēt uzņēmējdarbības attīstību un konkurētspēju, jaunu produktu un pakalpojumu izveidi, jaunu darba vietu radīšanu, ieviest inovatīvas tehnoloģijas un prakses, tostarp digitālus risinājumus, veicināt produktīvāk un ilgtspējīgi izmantot vietējos resursus, kā

arī celt darbinieku kvalifikāciju un sekmēt sociālajam atstumtības riskam pakļauto personu iesaisti darba tirgū.

LEADER intervence sekmēs vietējo attīstību Krāslavas novadā un sociālekonomisko atšķirību mazināšanos (sevišķi ārkārtas situācijas laikā), īstenojot lauku kopienu ilgtspēju veicinošas vietējās attīstības iniciatīvas, ar vietējā līmeņa pārvaldības mehānismu, kas balstīts uz iekļaujošiem vienlīdzīgas partnerības principiem, un radīs pievienoto vērtību teritorijas un vietējās sabiedrības potenciālam.

II. Kopienų spęcināšana un vietas attīstības sekmęšana

LEADER pieejas pasākuma īstenošana Krāslavas novadā ir bijis nozīmīgs ieguldījums publiskās infrastruktūras (dabas un kultūras objektu) sakārtošanā un pieejamības uzlabošanā sabiedrībai. Lielāks projektu īpatsvars ir īstenots kultūras un sporta jomās. Tāpat publiskais finansējums ir ļāvis īstenot tādus projektus, kas citādi visdrīzāk nebūtu iespējami (piemēram, Laimes muzejs Indrā, koprades telpas izveide Krāslavā), un kas skar tādas nozīmīgas vērtības kā kultūras tradīciju saglabāšana, jaunu zināšanu un prasmju ieguvī, saturīgu brīvā laika pavadīšanu, vietējās iniciatīvas rosināšanu un iedzīvotāju iesaistīšanos interešu grupās.

Būtiski ir turpināt veidot ar brīvā laika pavadīšanu saistītas sabiedriskās aktivitātes, veidojot pievilcīgu, kvalitatīvu dzīves telpu, lai sekmētu Krāslavas novada iedzīvotāju iesaistīšanos tā attīstībā. Pastāv vismaz divi iesaistīšanās kapitāla veidi – nominālā un aktīvā iesaistīšanās:

- Nominālā iesaistīšanās attiecināma uz būšanu par vietējās organizācijas dalībniekiem vai vietējās kopienas pasākumu apmeklētājiem.
- Aktīvā iesaistīšanās ietver pienākumu uzņemšanos un investēšanu grupas darbībās un pasākumos kā līderim un/vai iesaistoties kopienas pārmaiņu aktivitātēs.

Prioritātes mērķis ir veicināt sabiedrības iesaistīšanos vietējā dabas, fiziskā, sociālā un cilvēku kapitāla stiprināšanas un kultūras kapitāla stratēģiskas un ilgtspējīgas izmantošanas un attīstības iniciatīvās, tā palielinot lauku iedzīvotāju drošumspēju, kā arī vietas potenciālu un pievilcību, kas var kļūt par priekšnosacījumu jaunu integrētu tūrisma, kultūras, veselības un citu saistītu pakalpojumu un produktu piedāvājumam.

Lai veicinātu jauniešu līdzdalību pilsoniskās aktivitātēs un iesaistīšanos LEADER pieejas pasākumos, ir būtiski darbā ar jauniešiem iesaistīt institūcijas un speciālistus, un veicināt sadarbību Krāslavas novadā un Latgales reģionā. Jauniešu izaugsmei, atbalstam un lietderīgai brīvā laika pavadīšanai, nodrošināt prasmju pilnveidošanas iespējas, nevis formāli, bet jauniešiem sasniedzamā veidā.

LEADER intervences ieviešana ir saistīta ar kompleksi risināmiem lauku teritoriju izaicinājumiem kvalitatīvas dzīves vides saglabāšanai, teritorijas identitātes stiprināšanai un kvalitatīvu izglītības un zināšanu iegūšanai. Uzdevums ir nodrošināt sabiedrisko pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un sasniedzamību, sabiedrisko aktivitāšu dažādošanu, sociālam atstumtības riskam pakļauto personu iesaisti darba tirgū, stiprināt teritorijas identitāti un atbalstīt kopienu spēcinošas un vietas attīstības sekmējošas iniciatīvas, t.sk. viedo ciemu iniciatīvas.

III. Sadarbības stiprināšana ar citām Latvijas un Eiropas organizācijām

Lai īstenotu SVVA stratēģiju, paralēli ir jāstiprina cieša sadarbība un integrēta ES fondu un ELFLA izmantošana, jo KLP tīkls kalpo arī kā platforma labākās prakses apmaiņai un sabiedrības veicināšanai. Būtiska ir starpvalstu un starpteritoriālo partneru sadarbība vietējai attīstībai nozīmīgu jautājumu risināšanā.

VRG sadarbība ir vērsta uz praktisku rezultātu sasniegšanu. Biedrība, apzinoties pierobežas reģionam raksturīgās problēmas un izmantojot sadarbības mehānismu (Latgales plānošanas reģionu, pašvaldības, kaimiņu teritoriju VRG, uzņēmēju kontaktu u.tml.) dotās iespējas, var uzlabot dzīves apstākļus savā teritorijā, attīstīt infrastruktūru, veicināt iedzīvotāju aktivitāti.

Šādu sadarbības tīklu veidošana veicina darbības teritorijas iekšējo stabilitāti, tā līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību, kā arī dod ieguldījumu savstarpējas sapratnes un uzticēšanās atmosfēras veidošanai Krāslavas novadā.

Nepieciešams turpināt sadarbības projektu īstenošanu, piesaistīt jaunus sadarbības partnerus un turpināt attīstīt gan starptautisko, gan arī starpteritoriālo sadarbību starp citām Latvijas VRG un NVO. Lai uzlabotu sadarbības projektu nozīmi lauku teritorijas attīstībā, jāveicina starptautisko projektu īstenošanu, kas palīdz sasniegt SVVA stratēģijā izvirzītos mērķus. Svarīgi starptautiskajos projektos iesaistīt mazos, vidējos uzņēmējus un mājsaimniecības, lai uzlabotu vietējiem produktiem pievienoto vērtību, lai uzņēmējiem būtu vairāk iespēju iekļauties ES tirgū, radīt jaunas uzņēmējdarbības jomas un jaunus, inovatīvus produktus.

Iespējamie sadarbības virzieni starptautiskā un starpteritoriālā līmenī:

- Uzņēmējdarbība, t.sk. amatniecība un mājsaimniecība;
- Tūrisma attīstība;
- Lauksaimniecība;
- Kokapstrāde;
- Pakalpojumu digitalizācija;
- Upes, ezeri un to apsaimniekošana;
- Kultūrvēsturiskais mantojums, tā saglabāšana;
- Pielāgošanās klimata pārmaiņām;
- Sabiedrības aktivizēšana;
- Sadarbība un kooperācija;
- Civilā aizsardzība un drošumspeja.

Prioritātes mērķis ir atbalstīt sadarbību vietējā, nacionālā un starptautiskā mērogā, lai sekmētu kvalitatīvu pieredzes nodošanu un iegūšanu vietējiem iedzīvotājiem aktuālu uz vajadzībām balstītu risinājumu īstenošanā, kā arī jaunu un inovatīvu sadarbības ideju īstenošanu, tā sekmējot uzņēmējdarbības attīstību un nodarbinātības iespējas, un veicināt SVVA stratēģijā izvirzīto mērķu sasniegšanu.

NVO sadarbības projekti bieži koncentrējas uz ilgtspējīgu attīstību, vides aizsardzību, sociālo labklājību vai vietējo kopienu stiprināšanu, bet ir daudz citu potenciālo dalībnieku, kas var iesaistīties teritorijas attīstības sadarbības projektos, piemēram, izglītības iestādes, pētniecības centri, vietējie iedzīvotāji vai sociālie partneri. Galvenais ir tas, ka dažādu dalībnieku apvienojums var radīt sinerģiju un labumu teritorijas ilgtspējīgai attīstībai.

IV. Demokrātijas kultūras un cilvēktiesību attīstība

Lai spētu izmantot pieejamos resursus Krāslavas novadā, izšķiroša nozīme ir cilvēkresursu kapacitātei un prasmēm. Demokrātijas kultūra ir kopums nozīmīgu vērtību, normu un uzvedības modeļu, kas veido demokrātisku sabiedrību. Tās pamatā ir iecietība, līdztiesība, pilsoniskās brīvības un tiesiskuma principi. Demokrātijas kultūra veicina cilvēku aktīvu līdzdalību, sabiedrības dalībvalstu iesaistīšanos politikas veidošanā, viedokļu daudzveidību un cieņu pret visu indivīdu neatkarīgi no viņu dzimuma, rases, reliģiskās pārliecības vai sociālā statusa.

Demokrātijas kultūra ietver šādas galvenās sastāvdaļas:

1. **Iecietība:** Tā ietver spēju pieņemt atšķirīgus viedokļus, respektēt un ievērot citas personas brīvības un tiesības, pat ja tie atšķiras no paša viedokļa vai pārliecības. Iecietība veicina dialogu un saprašanos, kā arī novērš diskrimināciju un iebiedēšanu sabiedrībā.
2. **Līdztiesība:** Demokrātijas kultūra veicina līdztiesību visu indivīdu starpā, neatkarīgi no to sociālā, ekonomiskā vai politiskā stāvokļa. Tā ietver piekļuvi izglītībai, darba iespējām, sabiedriskajiem resursiem un tiesību aizsardzību.
3. **Pilsoniskā brīvība:** Tas ietver plašu brīvību un tiesību spektru, tostarp vārda brīvību, preses brīvību, pulcēšanās brīvību, reliģijas brīvību un viedokļu izteikšanas brīvību. Pilsoniskās brīvības ir būtiskas demokrātiskas sabiedrības funkcionēšanai un aktīvai pilsoniskajai līdzdalībai.
4. **Tiesiskums:** Demokrātijas kultūra balstās uz tiesiskuma principu, kas nozīmē, ka likumi ir vienlīdzīgi visiem un to ievērošana ir obligāta. Tiesiskums nodrošina valdības un institūciju atbildību, nodrošina taisnīgu un objektīvu tiesu sistēmu un aizsargā cilvēktiesības un pamattiesības.
5. **Aktīva pilsoniskā līdzdalība:** Demokrātijas kultūra veicina aktīvu pilsonisko līdzdalību, kas ietver iesaistīšanos politiskajās debatēs, vēlēšanās, sabiedriskajās organizācijās un pilsoniskajās iniciatīvās. Tas ir būtisks elements, lai nodrošinātu sabiedrības lēmumu pieņemšanu un pārstāvniecību.

Demokrātijas kultūra nav statisks koncepts, bet gan dinamisks process, kas prasa pastāvīgu atbalstu un veicināšanu gan no valdības, gan sabiedrības puses. Lai veidotu un uzturētu demokrātisku sabiedrību, ir nepieciešama izglītība, dialoga veicināšana un demokrātisko vērtību veicināšana visos sabiedrības līmeņos.

Prioritātes mērķis ir veidot sabiedrības izpratni par demokrātijas kultūru un cilvēktiesībām, veicināt pilsoniskās līdzdalības lomu sabiedrības aizsardzībā, kā arī izmantojot jaunas metodes, panākt lielāku sabiedrības izpratni un apziņu, zināšanas un pieredzi par demokrātiju.

1.5. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības vajadzību novērtējums

“Krāslavas rajona partnerībai” ir laba sadarbība ar citām VRG un organizācijām gan vietējā, gan reģionālā, gan nacionālā līmenī. Bet, lai Krāslavas novadā aktualizētu un pievērstu uzmanību arī tādiem globāliem jautājumiem kā klimata pārmaiņas, energoefektivitāte, iedzīvotāju drošība pierobežā, migrācija, pilsoniskā līdzdalība, aprites ekonomika un daudziem citiem, kas pārsniedz novada un valsts robežas un prasa starpteritoriālu un starpvalstu sadarbību, svarīgi turpināt sadarbības projektu īstenošanu.

Sadarbība starp dažādām teritorijām un dažādu valstu organizācijām veicinās starpkultūru un interpersonālu sapratni. Tas veicinās dialogu, informācijas apmaiņu un ciešākas attiecības starp dažādu kultūru un valstu pārstāvjiem un palīdzēs veidot mieru, izpratni un izvairīties no starptautiskiem konfliktiem.

Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība veicinās:

- teritorijas ekonomisko un tūrisma attīstību;
- jaunu produktu un pakalpojumu rašanos;
- nodarbinātību saistībā ar dažādu mazās uzņēmējdarbības, mājražošanas un amatniecības nozaru apmaiņu;
- inovatīvu risinājumu ieviešanu uzņēmējdarbībā;
- veselīgu un kvalitatīvu brīvā laika pavadīšanu iedzīvotājiem, iesaistīšanos sabiedriskās, kultūras, izglītojošās un sporta aktivitātēs,
- pilsoniskās sabiedrības un iedzīvotāju padomju veidošanos.

Sadarbība veicinās labākus rezultātus, labvēlīgus apstākļus un ilgtspējīgu attīstību visiem iesaistītajiem. Tas attiecas uz tādām jomām kā izglītība, kultūra, vides aizsardzība, ekonomika, drošība un citām.

Iepriekšējā plānošanas periodā VRG īstenoja četrus starpteritoriālās sadarbības projektus:

- “Tūristam draudzīgs Latgales uzņēmējs digitalizācijas laikmetā”. Vadošais partneris: biedrība “Ludzas rajona partnerība”. Sadarbības partneri: “Balvu rajona partnerība”, “Rēzeknes rajona kopienu partnerība”, “Preiļu rajona partnerība”, “Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība “Kaimiņi””.
- “Velo tūrisma attīstība Austrumlatvijā pieslēdzoties starptautiskajam Velomaršrutu tīklam „EuroVelo11””. Vadošais partneris: biedrība “Ludzas rajona partnerība”. Sadarbības partneri: biedrība “Balvu rajona partnerība”, biedrība “Rēzeknes rajona kopienu partnerība”, biedrība “Preiļu rajona partnerība”, biedrība “Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība “Kaimiņi””, biedrība “SATEKA”.
- “Daugavas upes baseina ekonomiskā potenciāla attīstība/DaugavAbasMalas”. Vadošais partneris: Publisko un privāto attiecību biedrība “Zied zeme”. Sadarbības partneri: biedrība “Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība “Kaimiņi””, biedrība

- “Lauku partnerība “Sēlija”, biedrība “Aizkraukles rajona partnerība”, biedrība “Partnerība “Daugavkrasts””, biedrība “Stopiņu un Salaspils partnerība”, biedrība “Preiļu rajona partnerība”.
- “Zirgu izmantošanas iespējas šodien un rīt. EQUUS”. Vadošais partneris: biedrība “Ropažu Garkalnes partnerība”. Sadarbības partneri vietējās rīcības grupas: “Laukiem un jūrai”, “Lielupe”, “Stopiņu Salaspils partnerība”, “Daugavkrasts”.

2. Stratēģiskā daļa

2.1. Vīzija un mērķi

Biedrības „Krāslavas rajona partnerības” sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas 2023. - 2027. gadam vīzija:

Vietējās rīcības grupas teritorijā dzīvo atbildīga un līdzdarboties gribošā sabiedrība, kurai ir resursi, zināšanas un sadarbības iespējas, tā ir atbildīga par vidi, veicina zināšanu un kompetenču attīstību visām vecuma grupām, atbalsta pētniecību, inovācijas un videi draudzīgas infrastruktūras izmantošanu, lai veicinātu uzņēmējdarbību, radošumu un ilgtspējīgu attīstību, kas nodrošinātu teritorijas izaugsmi un visu iedzīvotāju labklājību nākotnē.

Lai nodrošinātu Krāslavas novada lauku kopienu svarīgo lomu ilgtspējīgas un iekļaujošas attīstības veicināšanā un noturīgāku, dinamiskāku lauku kopienu veidošanos, vienlaikus sniedzot ieguldījumu pašvaldības attīstības mērķu sasniegšanā, biedrība īsteno izvirzītos **mērķus:**

M1 Vietējās ekonomikas stiprināšana

Uzdevumi:

- 1) Nodrošināt dzīvotspējīgas lauku kopienas. Stipra vietējā ekonomika veicina dzīvotspējību un ilgtspēju lauku kopienās. Tas rada iespējas vietējiem iedzīvotājiem strādāt, nodarbināt citus cilvēkus un gūt ienākumus savā pagastā un novadā.
- 2) Veicināt ekonomikas dažādību. Stiprinot vietējo ekonomiku, tiek veicināta ekonomikas dažādība. Lielāka uzmanība tiek pievērsta ar lauksaimniecību nesaistītai uzņēmējdarbībai, lauku tūrismam, amatniecībai, vietējiem pakalpojumiem un citām nozarēm, kas veicina novada attīstību un nodrošina dažādas ekonomikas iespējas. Tas samazina atkarību no vienas nozares un palielina izturību pret ekonomiskiem izaicinājumiem.
- 3) Iedrošināt vietējo produktu un pakalpojumu izmantošanu. Stiprinot lauku vietējo ekonomiku, tiek veicināta vietējo produktu un pakalpojumu izmantošana. Tas veicina vietējo ražotāju, lauksaimnieku un uzņēmēju atbalstu, kas, savukārt, veicina vietējo ekonomiku un nodrošina augstāku pašpietiekamības līmeni teritorijā. Iedzīvotāji var baudīt augstas kvalitātes, svaigus un vietēji audzētus pārtikas produktus, vietējo amatniecību un vietējiem apstākļiem pielāgotus pakalpojumus.
- 4) Veicināt ilgtspējīgu lauksaimniecību un vides aizsardzību. Stiprinot lauku vietējo ekonomiku, ir iespējams veicināt ilgtspējīgu lauksaimniecību un vides aizsardzību. Tiek atbalstītas vietējo ražotāju prakses, kas ievēro dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, augu un dzīvnieku labturību, kā arī vides aizsardzību. Tas veicina vietējo bioloģisko daudzveidību, augsnes un ūdens resursu saglabāšanu un ilgtspējīgu lauksaimniecības metožu izplatīšanu.

- 5) Veicināt tūrisma potenciālu. Stiprinot vietējo ekonomiku, tūrisma potenciāls lauku reģionos tiek atbalstīts. Tūrisms laukos var būt svarīgs ekonomikas un darbavietu radīšanas avots. Iedzīvotāji un apmeklētāji var baudīt dabas skaistumu, vietējo kultūru, lauku izmitināšanas un piedzīvojumu aktivitātes, veicot vietējus pirkumus un veicinot reģionālo tūrismu.

M2 Kopienų spēcīnāšana un vietas attīstības sekmēšana

Stiprinot vietējās kopienas un sekmējot vietu attīstību, tiek veicināta dzīvotspējīga, līdzsvarota un ilgtspējīga attīstība. Tas ietver sociālo, ekonomisko un vides aspektu integrāciju, kas veido vietu, kurā iedzīvotāji ir iesaistīti, apmierināti un kas veicina ilgtspējīgu nākotni.

Iemesli:

- 1) Pašpietiekamība un resursu izmantošana. Spēcīnot vietējo iedzīvotāju kopienas, tiek veicināta pašpietiekamība un resursu izmantošana. Vietējām kopienām ir labākas iespējas pašām risināt savas vajadzības un attīstīt vietējo ekonomiku, izmantojot esošos resursus, zināšanas un talantus. Tas samazina atkarību no ārējiem avotiem un veicina ilgtspējīgu resursu izmantošanu.
- 2) Sociālā kohēzija un kopienas saiknes. Vietējās kopienas stiprināšana veicina sociālo kohēziju un kopienas saiknes. Iedzīvotāji tiek iesaistīti vietējo jautājumu risināšanā, kas veicina solidaritāti, uzticību un sadarbību starp dažādām iedzīvotāju grupām. Tas veicina labklājību un kopienas vienotību.
- 3) Kultūras un vēsturiskā mantojuma aizsardzība. Vietējās kopienas stiprināšana un vietu attīstība sekmē kultūras un vēsturiskā mantojuma aizsardzību. Tas veicina tradīciju, vietējo identitāti un kultūras izpausmju saglabāšanu, kā arī veido vidi, kas ir pievilcīga gan iedzīvotājiem, gan tūristiem.
- 4) Ekonomiskā izaugsme un darbavietu radīšana. Veicinot vietu attīstību, tiek radītas ekonomiskās izaugsmes iespējas un jaunas darbavietas. Spēcīgas vietējās kopienas veicina uzņēmējdarbības attīstību, veido vietējos uzņēmumus un veicina ekonomikas dažādību. Tas nodrošina darbavietu izveidi un ekonomikas stabilitāti.
- 5) Ilgtspējīga vides aizsardzība. Stiprinot vietējo kopienas un attīstot vietu, ir iespējams sekmēt ilgtspējīgu vides aizsardzību. Vietējo iedzīvotāju iesaistīšana vides jautājumu risināšanā, vietējo resursu izmantošanas prakses veicināšana un zaļo tehnoloģiju ieviešana veido vidi, kas rūpējas par ilgtspējīgu attīstību un resursu saglabāšanu.
- 6) Līdztiesība un taisnīgums. Vietējo kopienas stiprināšana veicina līdztiesību un taisnīgumu. Tas nodrošina, ka visi iedzīvotāji, neatkarīgi no sociālekonomiskā stāvokļa vai atrašanās vietas, ir līdzvērtīgi. Tas palīdz mazināt nelīdzsvarotību starp pilsētām un laukiem, un veicina sociālo taisnīgumu.

M3 Sadarbības stiprināšana ar citām Latvijas un Eiropas organizācijām

Sadarbības stiprināšana ar citām organizācijām ir būtiska, lai veicinātu teritorijas attīstību, radītu sinerģiju un sasniegtu labākus rezultātus. Tas palīdz maksimāli izmantot resursus,

dalīties zināšanās un veicināt ilgtspējīgu attīstību, atbalstot vietējo kopienu labklājību un ilgtspējīgu nākotni.

Uzdevumi:

- 1) Apvienot resursus. Sadarbība ar citām organizācijām ļauj apvienot resursus un kapacitāti, kas atvieglo projektu un stratēģiju īstenošanu teritorijā. Organizāciju sadarbība var ietvert finansiālu atbalstu, zināšanu un ekspertīzes dalīšanu, infrastruktūras izmantošanu un citus resursus, kas nepieciešami teritorijas attīstībai.
- 2) Sasniegt kopēju mērķi. Sadarbība ar citām organizācijām palīdz sasniegt kopīgus mērķus un risināt kopējas problēmas. Teritorijas attīstība bieži ietekmē vairākas ieinteresētās puses, piemēram, vietējos iedzīvotājus, uzņēmējus, pašvaldību, NVO un citus. Sadarbība nodrošina platformu, kurā šīs puses var apvienot savas spējas, dalīties informācijā un veidot kopīgus risinājumus.
- 3) Apmainīties ar pieredzi un labo praksi. Sadarbība ar citām organizācijām ļauj veikt pieredzes un labas prakses apmaiņu. Citu organizāciju iesaistīšanās teritorijas attīstībā var nodrošināt iedzīvotājiem un vietējām iestādēm ieskatu un iedvesmu par labākajiem risinājumiem. Tas veicina mācīšanos no citiem un veido potenciālu uzlabot pašreizējo darbību.
- 4) Veicināt kompetenci. Sadarbība ar citām organizācijām dod iespēju piekļūt papildu kompetencei un ekspertīzei, kas var būt nepieciešama teritorijas attīstības projektiem. Citas organizācijas var piedāvāt specializētas zināšanas, tehniskās prasmes, pētniecības rezultātus vai mācību materiālus, kas veicina veiksmīgu projektu īstenošanu un nodrošina labākus rezultātus.
- 5) Palielināt ietekmi. Sadarbība ar citām organizācijām stiprina teritorijas ietekmi un iespēju būt sadzirdētam politikas veidošanas procesā. Kopīga spēka izmantošana ļauj efektīvāk lobēt un aizstāvēt teritorijas intereses, piesaistot vairāk uzmanības no valsts un starptautiskajām iestādēm. Sadarbība ar citām organizācijām var palīdzēt izveidot stratēģiskus partnerattiecību tīklus un veicināt teritorijas attīstības politiku.

M4 Demokrātijas kultūras un cilvēktiesību attīstība

Demokrātijas kultūras un cilvēktiesību attīstība ir būtiska, lai veidotu brīvu, taisnīgu un attīstītu sabiedrību. Tā veicina indivīdu un kopienas labklājību, iedzīvotāju līdzdalību, likumību un iedzīvotāju tiesību aizsardzību. Tas ir pamats stabilitātei, attīstībai un ilgtspējīgai nākotnei.

Iemesli:

- 1) Brīvība un tiesiskums. Tas veicina taisnīgu un vienlīdzīgu tiesību aizsardzību un garantē indivīdu tiesības izpausties un iesaistīties politiskajā procesā.
- 2) Iedzīvotāju līdzdalība un atbildība. Tas veicina pilsonisku apziņu, savstarpēju cieņu un solidaritāti, kā arī palīdz veidot stiprāku un pārredzamāku valsts iestāžu un iedzīvotāju attiecību sistēmu.

- 3) Taisnīgums un vienlīdzība. Tas nodrošina, ka visiem indivīdiem ir vienādas tiesības un iespējas neatkarīgi no viņu dzimuma, rases, etniskās piederības, reliģijas vai citiem personīgajiem faktoriem. Tas novērš diskrimināciju un veicina iekļaujošu un daudzveidīgu sabiedrību.
- 4) Tiesu sistēmas un likumība. Demokrātijas kultūra un cilvēktiesību attīstība veicina neatkarīgu tiesu sistēmu un likumību. Tas veicina uzticību tiesiskajai sistēmai un sabiedrības stabilitāti.
- 5) Sociālais progress un ilgtspēja. Demokrātijas kultūra veicina sociālo taisnīgumu, izglītības un veselības aprūpes pieejamību, sociālo drošību un labklājību visiem iedzīvotājiem.

2.2. Sasniedzamie rezultāti

Nr. p.k.	Mērķis	Rezultātu rādītājs	Bāzes vērtība (2022. gads)	2025. gads	2027. gads
M1	Vietējās ekonomikas stiprināšana	Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits VRG teritorijas pašvaldībā (Tik analizēti LR CSP dati par tirgus sektora uzņēmumiem: - pašnodarbinātās personas, - individuālie komersanti, - komercsabiedrības, - zemnieku un zvejnieku saimniecības)	2022. gadā – 1434 (Avots: CSP)	1434 (paliek nemainīgs vai palielinās)	1434 (paliek nemainīgs vai palielinās)
		Bezdarba līmenis % VRG teritorijas pašvaldībā.	2022. g. – 16,8% (Avots: CSP)	16,8% (paliek nemainīgs vai samazinās)	16,8% (paliek nemainīgs vai samazinās)
		Radīto/attīstīto uzņēmumu skaits	2022. g. – 0 (VRG dati)	5 uzņēmumi	10 uzņēmumi
		Tādu lauku iedzīvotāju īpatsvars, kuri ar KLP SP atbalstu iegūst labāku piekļuvi pakalpojumiem un infrastruktūrai (rādītāja vērtība ir pagasts un tā iedzīvotāji, kuri gust labumu)	2022.g. – 0 (VRG dati SVVA stratēģijas ieviešanas rezultātā)	5 pagasti	10 pagasti

M2	Kopienu spēcīgāšana un vietas attīstības sekmēšana	NVO skaits VRG teritorijā	2022. gadā – 148 (Avots: CSP)	148 (paliek nemainīgs vai palielinās)	148 (paliek nemainīgs vai palielinās)
		VRG teritorijas apdzīvotajās vietās (t.sk. Krāslavā) uzlabojusies sadzīves (labjutes)/ brīvā laika pavadīšanas/kultūras/ sociālā/veselības pakalpojumu pieejamība un palielinājusies vietas pievilcība	2022. g. – 0 (VRG dati SVVA stratēģijas ieviešanas rezultātā)	5 vietas	15 vietas
		Tādu iedzīvotāju īpatsvars, kuri ar KLP SP atbalstu iegūst labāku piekļuvi pakalpojumiem un infrastruktūrai (rādītāja vērtība ir pagasts un tā iedzīvotāji, kuri gust labumu)	2022. g. – 0 (VRG dati SVVA stratēģijas ieviešanas rezultātā)	5 pagasti	15 pagasti
M3	Sadarbības stiprināšana ar citām Latvijas un Eiropas organizācijām	VRG noslēgto sadarbības līgumu skaits ar citām organizācijām ES teritorijā (t.sk. Latvijā)	2022. gadā – 1 līgums	2	4
M4	Demokrātijas kultūras un cilvēktiesību attīstība	Pieaudzis iedzīvotāju skaits, kuri iesaistās ar lēmumu pieņemšanu saistītās aktivitātēs (vēlēšanās, dalība dokumentu sabiedriskajās apspriedēs, dalība nozaru darba grupās, iedzīvotāju padomēs u.c.)	2022. gadā Krāslavas novadā nav nevienas iedzīvotāju padomes	1 iedzīvotāju padome	Vismaz 1 iedzīvotāju padome

2.3. Inovatīvo risinājumu identificēšana

Inovācija ir process, kurā jaunas zinātniskās, tehniskās, sociālās, kultūras vai citas jomas ideju, izstrādes un tehnoloģijas tiek īstenotas tirgū pieprasītā un konkurētspējīgā produktā, pakalpojumā vai procesā.

Saskaņā ar ES regulējumu LEADER pasākuma gadījumā uzsvars ir uz vietējā līmeņa inovācijām, “ko strukturē, ņemot vērā vietējās vajadzības un potenciālu un kas paredz inovatīvas iezīmes vietējā kontekstā, tīklu veidošanu un attiecīgā gadījumā sadarbību” (*Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013(2013. gada 17. decembris)*).

Inovatīvu risinājumu identificēšana vietējā līmenī svarīga, lai radītu konkurētspējas priekšrocības, izstrādājot un samērojot izpēti un inovācijas priekšrocības ar uzņēmējdarbības vajadzībām, ņemtu vērā jaunās iespējas un tirgus attīstību, vienlaikus nepieļaujot darbību pārklāšanos un sadrumstalotību.

SVVA stratēģija atbalsta vietējā līmeņa inovācijas (esošajā – SVVA stratēģijas teritorijas līmenī) – jauns produkts vai pakalpojums, tehnoloģija vai metode, kas ir pilnīgi jauna vai kam ir uzlabotas funkcionālās īpašības vai mainīts paredzamais lietošanas veids, tai skaitā mainīti vai uzlaboti tehniskie parametri, sastāvdaļas, materiāli, pievienotā programmatūra vai lietotājam draudzīgas īpašības. Jaunām iekārtām vai paplašinājumiem jābūt ar būtiskiem specifiskajiem uzlabojumiem.

VRG SVVA stratēģijas 2023.-2027. gadam ietvaros **projektiem tiks piešķirti punkti par inovatīviem risinājumiem uzņēmējdarbības un sabiedriskā labuma projektiem, vadoties pēc šādiem inovācijas identificēšanas aspektiem** (vērtējums tiks veikts pamatojoties uz projekta iesniegumā sniegto informāciju):

Inovāciju kritērijs*	Apraksts*
Produktu un pakalpojumu inovācija	Inovācija ietver jaunas vai ievērojami uzlabotas preces vai pakalpojumus. Tas nozīmē – būtiskus uzlabojumus tehniskajā specifikācijā, dažādās komponentēs un materiālos, pastāvošajās programmatūrās, lietotājdraudzīgumu vai citas funkcionālās īpašības. Netradicionāli risinājumi vietējās teritorijas attīstības veicināšanai un identitātes stiprināšanai, kas radīti un īstenoti konkrētā teritorijā vai pārņemti no citām Latvijas teritorijām vai ārvalstu prakses, veiksmīgi pielāgojot tos vietējiem apstākļiem. Produkta/pakalpojuma inovācija jāvērtē VRG darbības teritorijā. Jaunām iekārtām vai paplašinājumiem jābūt ar būtiskiem specifiskajiem uzlabojumiem.
Procesu un tehnoloģiju inovācija	Inovācija ietver jaunas vai ievērojami uzlabotas ražošanas vai piegādes metodes. Procesu inovācija nozīmē būtiskas izmaiņas tehnoloģijās, iekārtās un/vai programmatūrā. Process sevī ietver produktu ražošanai vai pakalpojumu nodrošināšanai izmantotās prasmes, tehnoloģijas un struktūras. Procesu inovācija kopumā ir attiecināma uz jaunu vai uzlabotu ražošanas vai piegādes metožu ieviešanu. To

	iespējams veikt, procesos pielietojot jaunu tehnoloģiju vai uzlabotu metodi, un parasti tā tiek ieviesta, lai samazinātu izmaksas, vai arī labāk apkalpotu klientus. Procesu inovācija bieži ir saistīta ar jaunām tehnikām, iekārtām vai programmatūru, un tai var būt nepieciešamas kulturālas vai strukturālas izmaiņas. Parasti procesu inovācijās gala produkts netiek izmainīts, bet tiek uzlabota vienīgi tā iegūšanas metode. Jaunām iekārtām vai paplašinājumiem jābūt ar būtiskiem specifiskajiem uzlabojumiem.
Mārketinga inovācija	Inovācija ietver jaunas mārketinga metodes, t.sk. būtisku izmaiņu veikšanu ne tikai ražojumu dizainā vai iepakojumā, bet arī produktu izplatīšanā, produktu izvietojumā vai izmaiņas cenu politikā. Mārketinga inovācijās ietilpst tādas veicināšanas aktivitātes kā produktu katalogi, reklāmas lapas, dizains, marķējums un iepakojums. Lai gan tehnoloģijai ir nozīmīga loma mārketinga inovācijās, tajās ne vienmēr ir nepieciešama jaunas tehnoloģijas ieviešana. Atšķirībā no citām inovācijām mārketinga inovācijas var tikt izmantotas esošu produktu vai pakalpojumu veicināšanai tādā veidā, kādā tas nav veikts iepriekš. Jauna tirgus atklāšana – produkta ieviešana jaunā tirgū vai tirgus segmentā. Risinājumi, kas veicinājuši sadarbību un dažādu nozaru/jomu kopdarbu un mijiedarbību teritorijas attīstības jautājumu risināšanā.
Sociālā inovācija	Inovācijas ir saistītas ar jaunām idejām, kas darbojas, lai apmierinātu neatliekamās vajadzības. Tās ir inovācijas, kuru mērķi un līdzekļi ir sociāli. Sociālo inovāciju virsmērķis ir labklājības līmeņa paaugstināšana. Sociālās inovācijas ir jaunas prakses vai tehnoloģiski izgudrojumi, kas vērsti uz labāku sociālo vajadzību apmierināšanu salīdzinājumā ar esošajiem risinājumiem. Sociālajām inovācijām ir pieskaitīti tie projekti, kuru rezultātā iedzīvotājiem ir pieejami labāki vai jauni pakalpojumi sociālajā jomā. Pārsvarā tie ir biedrību vai pašvaldību ieviestie projekti.
Vides un klimata inovācija	Galvenās vides inovāciju jomas ir materiālu produktivitāte, ūdens produktivitāte, enerģijas produktivitāte un SG emisiju intensitāte. Tiek veicināta klimata pārmaiņu samazināšana – uzbūvētas jaunas vai atjaunotas vai pārbūvētas esošās būves, panākot 20% enerģijas ietaupījumu apkurei un telpu dzesēšanai (pierādāms ar energoauditu vai energoefektivitātes aprēķinu); Sekmēt atjaunojamo energoresursu, blakusproduktu, atkritumu, atlieku un citu nepārtikas izejvielu piegādi un izmantošanu bioekonomikas vajadzībām; Tiek veicināta klimata pārmaiņu samazināšana – ieviestas tehnoloģijas SEG un/vai amonjaka emisiju samazinājumam.

	Jaunām iekārtām vai paplašinājumiem jābūt ar būtiskiem specifiskajiem uzlabojumiem.
--	---

* Inovācijas kritēriji un apraksts ir iekļauts, vadoties pēc AREI Lauku attīstības novērtēšanas daļas ziņojuma “Lauku attīstības programmas 2014-2020 ietekme uz inovācijām”.

Par inovatīvajiem projektiem lēmumā par projekta atbilstību SVVA stratēģijai VRG iekļauj pamatojumu par inovatīvā projekta atbilstību SVVA stratēģijai attiecībā uz inovatīvo risinājumu identificēšanu un atbilstības kritērijiem to noteikšanai.

3. Rīcības plāns

3.1. Rīcības plāns 2023.-2027. gadam Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.-2027. gadam intervencē “Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana”

Nr. p.k.	Mērķis/Rīcība	Stratēģiskā plāna intervences aktivitāte	Maksimālā attiecināmo izmaksu summa vienam projektam (euro)	Maksimālā atbalsta intensitāte (%)	Īstenošanas kārtas (izsludināšanas princips)	Iznākuma rādītāji
M I – Vietējās ekonomikas stiprināšana						
R.1.1.	Atbalsts jaunu produktu un pakalpojumu radīšanai, esošo produktu un pakalpojumu attīstīšanai, to realizēšanai tirgū, atpazīstamības tēla veidošanai, kvalitatīvu darba apstākļu radīšanai un darbinieku produktivitātes kāpināšanai	KLP SP. intervences (kods – LA19) aktivitāte “Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas”	Līdz 200 000 EUR	Pamata atbalsta intensitāte MK not. 40% ----- + 25% (t.i. līdz 65%) projektiem, kuri tiek īstenoti lauku teritorijā, t.sk. Dagdā <i>vai</i> + 25% (t.i. līdz 65%) projektiem, kuri tiek īstenoti Krāslavas novadā, t.sk. Krāslavā, ārkārtas situācijas apstākļos vai pastiprinātas robežapsardzības režīma laikā -----	Atklāta projektu konkursa kārtā (ne retāk kā reizi gadā). VRG var pieņemt lēmumu un piemērot nepārtrauktu projektu iesniegumu pieņemšanu	• Īstenoti vismaz 10 projekti • Radīti vismaz 4 jauni produkti vai attīstīti vismaz 6 esošie produkti vai pakalpojumi • Vismaz 1 projekta rezultātā ieviestas inovatīvas tehnoloģijas vai prakses, t.sk. digitāli risinājumi

				+ 10% (t.i. līdz 75%) atbilstoši atbalsta piešķiršanas reglamentējošiem normatīviem aktiem ⁵		
R.1.2.	Atbalsts produkcijas realizēšanai paredzētas vides radīšanai vai labiekārtošanai, kā arī jaunu realizācijas veidu ieviešanai un to atpazīstamības tēla veidošanai	KLP SP. intervences (kods – LA19) aktivitāte “Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas”	Līdz 200 000 EUR	Pamata atbalsta intensitāte MK not. 40% ----- + 25% (t.i. 65%) projektiem, kuri tiek īstenoti lauku teritorijā, t.sk. Dagdā <i>vai</i> + 25% (t.i. līdz 65%) projektiem, kuri tiek īstenoti Krāslavas novadā, t.sk. Krāslavā, ārkārtas situācijas apstākļos vai pastiprinātas robežapsardzības režīma laikā ----- + 10% (t.i. līdz 75%) atbilstoši atbalsta piešķiršanas	Atklāta projektu konkursa kārtā (ne retāk kā reizi gadā). VRG var pieņemt lēmumu un piemērot nepārtrauktu projektu iesniegumu pieņemšanu	• Īstenoti vismaz 6 projekti • Radītas vai labiekārtotas vismaz 4 vietas/objekti produkcijas realizēšanai

⁵ Normatīvie akti par valsts un ES atbalsta piešķiršanas kārtību Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai intervencē «Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana».

				reglamentējošiem normatīviem aktiem ⁶		
R.1.3.	“Lauku biļete”	KLP SP. intervences (kods – LA19) aktivitāte “Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas”	Fiksētas summas maksājums 15 000 EUR*	Pamata atbalsta intensitāte MK not. 40% ----- + 25% (t.i. 65%) projektiem, kuri tiek īstenoti lauku teritorijā, t.sk. Dagdā ----- + 10% (t.i. līdz 75%) atbalsta piešķiršanas reglamentējošiem normatīviem aktiem ⁷	Atklāta projektu konkursa kārtā (ne retāk kā reizi gadā). VRG var pieņemt lēmumu un piemērot nepārtrauktu projektu iesniegumu pieņemšanu	• Īstenoti vismaz 3 projekti
M II – Kopienų spēcīnāšana un vietas attīstības sekmēšana						
R.2.1.	Atbalsts vietējās teritorijas, tostarp dabas un kultūras objektu, sakārtošanai	KLP SP intervences (kods – LA19) aktivitāte “Kopienų spēcīnošanas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas”	Līdz 50 000 EUR Līdz 100 000 EUR ieguldījumiem pašvaldības infrastruktūras izveidei	Pamata atbalsta intensitāte MK not. 70% ----- + 20% (t.i. 90%) projektiem, kuri tiek īstenoti lauku teritorijā, t.sk. Dagdā <i>vai</i> + 20% (t.i. 90%) sabiedriskā labuma	Atklāta projektu konkursa kārtā (ne retāk kā reizi gadā). VRG var pieņemt lēmumu un piemērot nepārtrauktu projektu	• Īstenoti vismaz 7 projekti • Izveidoti un/vai sakārtoti vismaz 5 publiskās infrastruktūras un rekreācijas objekti

⁶ Normatīvie akti par valsts un ES atbalsta piešķiršanas kārtību Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai intervencē «Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana».

⁷ Normatīvie akti par valsts un ES atbalsta piešķiršanas kārtību Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai intervencē «Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana».

				projektiem, kuri saistīti ar kvalitatīvas dzīves vides (t.sk. dabas un kultūras objektu sakārtošanu) veidošanu, lai nodrošinātu pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un sasniedzamību, stiprinātu teritorijas identitāti un vietas attīstības potenciāla un resursu ilgtspējīgu izmantošanu (t.sk. viedo ciemu iniciatīvas)	iesniegumu pieņemšanu	
R.2.2.	Atbalsts sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai	KLP SP intervences (kods – LA19) aktivitāte “Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas”	Līdz 50 000 EUR Līdz 100 000 EUR ieguldījumiem pašvaldības infrastruktūras izveidei	Pamata atbalsta intensitāte MK not. 70% ----- + 20% (t.i. 90%) projektiem, kuri tiek īstenoti lauku teritorijā, t.sk. Dagdā <i>vai</i> +20% (t.i. 90%) sabiedriskā labuma projektiem, kuri saistīti ar kopdarbību, sabiedrisko aktivitāšu (t.sk. apmācību un interešu klubu, sociālo	Atklāta projektu konkursa kārtā (ne retāk kā reizi gadā). VRG var pieņemt lēmumu un piemērot nepārtrauktu projektu iesniegumu pieņemšanu	• Īstenoti vismaz 10 projekti • Izveidotas vismaz 5 sabiedriskās aktivitātes vietējiem iedzīvotājiem • Īstenoti vismaz 2 projekti, kas vērsti uz teritorijas identitātes stiprināšanu, kopienu spēcinošu vai vietas attīstības iniciatīvu sekmēšanu

				aprupes vietu, kultūras, vides aizsardzības, sporta un citu brīvā laikā pavadīšanas veidu) dažādošanu, teritorijas identitātes stiprināšanu un vietas attīstības potenciāla un resursu ilgtspējīgu izmantošanu (t.sk. viedo ciemu iniciatīvas)		
R.2.3.	“Jauniešu iniciatīvas”	KLP SP intervences (kods – LA19) aktivitāte “Kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas”	Fiksētas summas maksājums 6000 EUR**	100% atbilstoši atbalsta piešķiršanas reglamentējošiem normatīvajiem aktiem ⁸	Atklāta projektu konkursa kārtā (ne retāk kā reizi gadā). VRG var pieņemt lēmumu un piemērot nepārtrauktu projektu iesniegumu pieņemšanu	• Īstenoti vismaz 4 projekti • Labuma guvēji vismaz 50 jaunieši
M III – Sadarbības stiprināšana ar citām Latvijas un Eiropas organizācijām						
R.3.1.	Starptautu un starpteritoriālie sadarbības projekti	KLP SP intervences (kods – LA19)	Fiksētas summas maksājums	100% atbilstoši MK noteikumiem	Atbilstoši MK noteikumiem.	• Īstenoti vismaz 2 projekti

⁸ Normatīvie akti par valsts un ES atbalsta piešķiršanas kārtību Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai intervencē «Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana».

		aktivitāte “Kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas”	līdz 100 000 EUR			
--	--	---	---------------------	--	--	--

* Maksimālā atbalsta summa var mainīties atbilstoši metodikai “Fiksētas summas maksājums ar budžeta projekta aprēķina metodi “Lauku biļete” un to piemērošana Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plānā 2023.-2027.gadam”.

** Maksimālā atbalsta summa var mainīties atbilstoši metodikai “Fiksētas summas maksājums “Jauniešu iniciatīva” un to piemērošana Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plānā 2023.-2027.gadam”.

3.2. Citu prioritāro mērķu rīcības plāns

Nr. p.k.	Mērķis/Rīcība	Stratēģiskā plāna intervences aktivitāte	Maksimālā attiecināmo izmaksu summa vienam projektam (euro)	Maksimālā atbalsta intensitāte (%)	Īstenošanas kārtas (izsludināšanas princips)	Iznākuma rādītāji
M IV – Demokrātijas kultūras un cilvēktiesību attīstība						
R.4.1.	Pilsoniskās līdzdalības pasākumu īstenošana	N/a	Atbilstoši projekta īstenošanas nosacījumiem	90 – 100 %	N/a	• Īstenoti vismaz 1 projekts; • Īstenotas 5 aktivitātes VRG teritorijā.

3.3. Kritēriju apraksts maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanai

KLP SP intervences “Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana” īstenošanas noteikumu kārtība nosaka darbības, kas tiek īstenotas ar LEADER pieeju:

- a) aktivitāti “Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas”, kas vērsta uz uzņēmējdarbības attīstību,
- b) aktivitāti “Kopienu spēcīgāšanas un vietas attīstības sekmējošas iniciatīvas”, kas ir vērsta uz teritorijas sakārtošanu un sabiedrisko aktivitāšu dažādošanu.

Projektu īstenošanai Mērķa I “Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas” ietvaros ir noteikti šādi atbalsta intensitātes pakāpieni:

Pamata atbalsta intensitāte atbilstoši MK not. ir 40%, bet atbalsta pretendents var paaugstināt atbalsta intensitāti par:

- 25% (t.i., līdz 65%) projektiem, kuri tiek īstenoti lauku teritorijā, t.sk. Dagdā;
vai
- 25% (t.i., līdz 65%) projektiem, kuri tiek īstenoti Krāslavas novadā, t.sk. Krāslavā, ārkārtas situācijas apstākļos vai pastiprinātas robežapsardzības režīma laikā.

Papildus var paaugstināt atbalsta intensitāti par:

- 10% (t.i., līdz 75%) atbilstoši atbalsta piešķiršanas reglamentējošiem normatīviem aktiem⁹;
vai
- 10% (t.i., līdz 75%) ja projekta īstenošanas laikā tiek ieviestas inovatīvas tehnoloģijas un prakses, t.sk. digitāli risinājumi VRG teritorijā, pretendenta organizācijā vai ražošanas procesā.

Projektu īstenošanai Mērķa II “Kopienu spēcīgāšana un vietas attīstības sekmēšana” ietvaros ir noteikti šādi atbalsta intensitātes pakāpieni:

Pamata atbalsta intensitāte rīcībām 2.1. un 2.2. atbilstoši MK not. ir 70%, bet atbalsta pretendents var paaugstināt atbalsta intensitāti par:

- 20% (t.i., 90%) projektiem, kuri tiek īstenoti lauku teritorijā, t.sk. Dagdā;
vai
- 20% (t.i., 90%) sabiedriskā labuma projektiem, kuri saistīti ar kvalitatīvas dzīves vides (t.sk. dabas un kultūras objektu sakārtošanu) veidošanu, lai nodrošinātu pakalpojumu

⁹ Normatīvie akti par valsts un ES atbalsta piešķiršanas kārtību Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai intervencē «Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana»

pieejamību, kvalitāti un sasniedzamību, stiprinātu teritorijas identitāti un vietas attīstības potenciāla un resursu ilgtspējīgu izmantošanu (t.sk. viedo ciemu iniciatīvas).

Pamata atbalsta intensitāte R 2.3. “Jauniešu iniciatīvas” atbilstoši MK not. ir 90%, bet atbalsta pretendents var paaugstināt atbalsta intensitāti līdz:

- 100% pašvaldībai, biedrībai vai nodibinājumam, ja projektā plānotās aktivitātes atbilst piešķirtā sabiedriskā labuma darbības jomai un “Jauniešu iniciatīvas” intervences atbalstāmajām darbībām un teritorijai.

3.4. Cita ārējā finansējuma nepieciešamība un piesaistīšanas novērtējums

VRG īsteno arī citas aktivitātes, lai piesaistītu valsts un ES finansējumu, un īstenotu projektus, kuru rezultātā izveidojas ciešas saites ar vietējiem un starptautiskiem sadarbības partneriem. Piesaistītais finansējums sniedz iespēju organizēt papildus aktivitātes, kas vērstas uz vietējo sabiedrību, tās aktivizēšanu un iesaisti kopīgu problēmu identificēšanā un risināšanā.

Pašvaldību līmenī ir jāveido atbalsts vietējās iniciatīvas projektiem, vienmērīgi visā VRG teritorijā.

Laika periodā 2023.-2027. gadam plānots piesaistīt papildu investīcijas teritorijas aktivizēšanai un sabiedriskās domas veidošanai par līdzatbildīgu sabiedrību. Paredzēts īstenot projektus, kas būtu vērsti uz sabiedrības līdzdalības un pilsoniskās līdzdalības veicināšanu.

Citas ārējā finansējuma piesaistīšanas aktivitātes ir papildināmas SVVA stratēģijas īstenošanas laikā.

4. SVVA stratēģijas īstenošana un rezultātu novērtēšana

4.1. VRG informācijas tīklu veidošana un sadarbības nodrošināšana

VRG savā darbībā izmanto aktīvo sadarbības tīklu veidošanas pieeju un savā teritorijā darbojas kā teritorijas attīstības procesu aktivizētājs un multiplicētājs. Biedrība informācijas apriti nodrošina, izmantojot šādus informācijas aprites kanālus:

- Biedrības mājas lapā www.kraslavaspartneriba.lv, kurā tiek ievietota informācija par biedrības aktualitātēm, kā arī stratēģijas ieviešanas gaitu, par projektu konkursiem un stratēģijas ietvaros īstenotajiem projektiem un citām aktivitātēm – apmācībām, pieredzes apmaiņas braucieniem, sociālā tīklā facebook.com biedrības profilā;
- Lai sasniegtu pēc iespējas plašāku sabiedrības daļu, svarīgākā informācija tiek publicēta Krāslavas novada pašvaldības mājas lapā www.kraslava.lv, Krāslavas novada pašvaldības informatīvā izdevuma „Krāslavas Vēstis” mājas lapā www.kraslavasvestis.lv;
- Informācija par projektu konkursiem tiek publicēta vietējā laikrakstā „Ezerzeme”, kā arī Krāslavas novada informatīvajā izdevumā „Krāslavas Vēstis”.

Informācija par īstenotajiem projektiem:

- Izveidota īstenoto projektu datu bāze VRG mājas lapā www.kraslavaspartneriba.lv;
- Projektu īstenotāji sagatavo informāciju un publicē vietējā laikrakstā vai savu organizāciju mājas lapās, vai sociālo tīklu profilos, t.sk. VRG profilā.

Gadījumos, ja ir jāsniedz plašs informācijas klāsts vai nepieciešams papildus informācijas izklāsts vai skaidrojums, tiek izmantotas šādas pieejas:

- Tiek organizēti informatīvie semināri, darba grupas un diskusijas (dažādās vietās VRG teritorijā);
- Tiek sniegtas konsultācijas biedrības birojā, pa telefonu, izmantojot e-pastu saraksti, kā arī vienojoties par laiku un tiekoties ar klientiem.

Īstenojot SVVA stratēģiju, paredzēts izmantot jau esošās metodes un ieviest jaunus informācijas sniegšanas un apmaiņas kanālus:

- Turpināt piedalīties dažādos publiskajos pasākumos un sabiedriskajās apspriešanās, ko rīkos vietējā pašvaldība, Latgales plānošanas reģions, organizācijas un uzņēmēji;
- Organizēt pieredzes apmaiņas braucienus uz citām VRG Latvijā un ārvalstīm, lai iegūtu pēc iespējas plašāku informāciju un paaugstinātu prasmes, kapacitāti potenciālajiem projektu iesniedzējiem, kā arī, lai nodrošinātu jaunu ideju attīstību VRG teritorijā.
- Organizēt darba grupas un tikšanās ar Krāslavas novada līderiem pagastos, lai pārrunātu aktualitātes, prioritātes un uzzinātu par dzīvi lauku teritorijā, situāciju pierobežā un vajadzībām pilsoniskās līdzdalības veicināšanai.

4.2. Papildinātības nodrošināšana ar Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmu 2021.-2027. gadam un Eiropas Savienības Atveseļošanās un noturības mehānisma plānu

ES kohēzijas politika 2021.-2027. gadam ietver dažādas programmas un specifiskos atbalsta mērķus, lai nodrošinātu papildinātību ar SVVA stratēģijas mērķiem un ES Atveseļošanās un noturības mehānisma plānu. Šī papildinātība tiek veidota, lai efektīvāk izmantotu ES fondu līdzekļus un sasniegtu konkrētus attīstības mērķus.

LEADER pieeja ieviešana sekmē vietējo lauku kopienu ilgtspēju veicinošas vietējās attīstības iniciatīvas, tāpēc SVVA stratēģijas ieviešanas ietvaros potenciālie projektu iesniedzēji tiks motivēti meklēt atbilstošus risinājumus ES struktūrfondu specifiskā atbalsta mērķiem (SAM):

SVVA stratēģijas mērķis	SVVA stratēģijas rīcība	Papildinošais pasākums
M I - Vietējās ekonomikas stiprināšana	R.1.1., R.1.2., R.1.3.	2.1.1. SAM “Energoefektivitātes veicināšana un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana” pasākums 2.1.1.2. “AER izmantošana un energoefektivitātes paaugstināšana rūpniecībā un komersantos”. 2.2.2. SAM “Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana” pasākums 2.2.2.1. “Atkritumu šķirošana, pārstrāde un reģenerācija”. 4.3.1. SAM “Veicināt sociāli atstumto kopienu, migrantu un nelabvēlīgā situācijā esošo grupu sociāli ekonomisko integrāciju, izmantojot integrētus pasākumus, tostarp mājokļu un sociālo pakalpojumu jomā” 4.3.1.3. pasākuma “Sociālo mājokļu atjaunošana vai jaunu sociālo mājokļu būvniecība”. 4.3.6. SAM “Veicināt nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto cilvēku, tostarp vistrūcīgāko un bērnu, sociālo integrāciju” pasākums 4.3.6.6. pasākums „Bērnu pieskatīšanas pakalpojumi”. 5.1.1. SAM “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās” pasākums 5.1.1.1. “Infrastruktūra uzņēmējdarbības atbalstam”. 5.1.1. specifiskā atbalsta mērķa “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās”

		5.1.1.3. specifiskā atbalsta mērķa pasākuma “Publiskās ārtelpas attīstība”. 6.1.1. SAM “Pārejas uz klimatneitralitāti radīto ekonomisko, sociālo un vides seku mazināšana visvairāk skartajos reģionos” 6.1.1.3. pasākums „Atbalsts uzņēmējdarbībai nepieciešamās publiskās infrastruktūras attīstībai, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku”.
M II - Kopienų spēcīgāšana un vietas attīstības sekmēšana	R.2.1., R.2.2., R.2.3.	2.2.3. SAM “Uzlabot dabas aizsardzību un bioloģisko daudzveidību, “zaļo” infrastruktūru, it īpaši pilsētvidē, un samazināt piesārņojumu” 2.2.3.3. pasākums “Pasākumi bioloģiskās daudzveidības veicināšanai un saglabāšanai”. 4.3.5. SAM “Uzlabot vienlīdzīgu un savlaicīgu piekļuvi kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un izmaksu ziņā pieejamiem pakalpojumiem; pilnveidot sociālās aizsardzības sistēmas, tostarp veicināt sociālās aizsardzības pieejamību; uzlabot ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu pieejamību, efektivitāti un izturētspēju” pasākums 4.3.5.1. “Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamības palielināšana (DI turpinājums)”.

Papildus 2021.-2027. gada plānošanas periodā ES daudzgadu budžetam Eiropas Komisija ir izveidojusi Atveseļošanas un noturības fondu (Recovery and Resilience Facility), kas ir centralizēti pārvaldīta budžeta programma. Tā mērķis – atbalstīt reformas un investīcijas, kas saistītas ar pāreju uz zaļo un digitālo ekonomiku, kā arī mazināt krīzes radīto sociālo un ekonomisko ietekmi.

Plāns paredz atbalstu sešās jomās¹⁰:

- Klimata mērķu sasniegšanā – 37 % (676,2 miljoni eiro)
- Digitālajā transformācijā - 20 % (365,2 miljoni eiro)
- Nevienlīdzības mazināšanā - 20% (370 miljoni eiro)
- Ekonomikas transformācijā un produktivitātes reformās - 11 % (196 miljoni eiro)
- Veselības nozarē – 10 % (181,5 miljoni eiro)
- Likuma varas stiprināšanā – 2 % (37 miljoni eiro).

¹⁰ Finanšu inistrija. ES fondu mājas lapa esfondi.lv, <https://m.esfondi.lv/normativie-akti-1>

4.3. Projekta vērtēšanas kritēriju noteikšanas principi un kārtība, interešu konflikta novēršana

Lai izvērtētu projektu atbilstību SVVA stratēģijai, tiek noteikti projektu vērtēšanas kritēriji (atsevišķi katrai rīcībai), kā arī vērtēšanas kārtība. Projektam tiks noteikts punktu skaits atbilstoši katram vērtēšanas kritērijam, kas noteiks projekta atbilstību vietējās attīstības stratēģijai.

Projektu vērtēšanai ir noteikts minimālo punktu skaits, kas projektam ir jāiegūst, lai tas būtu atbilstošs SVVA stratēģijai. Projektu izvērtēšanu veic projektu vērtēšanas komisija. Tās izveide, funkcijas, pienākumi un atbildība tiek noteikta projektu vērtēšanas komisijas nolikumā. Vērtēšanas komisija 1 (viena) mēneša laikā pēc projektu pieņemšanas termiņa beigām izvērtē projektu atbilstību SVVA stratēģijai, atbilstoši katram projektu vērtēšanas kritērijam piešķirot noteiktu punktu skaitu.

Projektu vērtēšanas komisija tiek izveidota no biedrības pārvaldes institūcijas (padomes) sastāva vai ar biedrības izpildinstitūcijas (valdes) lēmumu tiek piesaistīti speciālisti atsevišķai darbībai ELFLA projektu vērtēšanas komisijā. Katru projektu vērtē vismaz 5 komisijas locekļi.

Projektu iesniegumu pieteikumu pieņemšana notiek kārtās, atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem. VRG 1 (viena) mēneša laikā pēc projektu pieņemšanas termiņa beigām izvērtē projektu atbilstību SVVA stratēģijai saskaņā ar katrai rīcībai noteiktajiem projektu vērtēšanas kritērijiem un pieņem lēmumu.

Pēc projektu iesniegumu izvērtēšanas (saskaņā ar kritērijiem) VRG izveido projektu sarakstu, sarindojot projektu iesniegumus pēc iegūto punktu skaita. Ja vairāki projektu iesniegumi ieguvuši vienādu punktu skaitu, priekšroku dod tam projekta iesniegumam, kurš ir ieguvis augstāko novērtējumu stratēģijas rīcībām noteikto “īpašo” kritēriju kopsummā (pie katras rīcības vērtēšanas kritērijiem ir norādītie “īpašie kritēriji”). Izvērtējot projektus pēc “īpašajiem kritērijiem”, vairāk punktus ieguvušais projekts saņem vēl 0,1 punktu.

Pozitīvu lēmumu par projekta atbilstību SVVA stratēģijai VRG pieņem par tiem projektiem, kuri ir ieguvuši vismaz 15 punktus no maksimāli iespējamā punktu skaita un to īstenošanai attiecīgajā kārtā ir pietiekams publiskais finansējums.

Par inovatīvajiem projektiem lēmumā par projekta atbilstību SVVA stratēģijai VRG iekļauj pamatojumu par inovatīvā projekta atbilstību SVVA stratēģijai attiecībā uz inovatīvo risinājumu identificēšanu un atbilstības kritērijiem to noteikšanai.

Ja VRG pieņem negatīvu lēmumu par projekta iesniegumu vai projekta iesniegumam piešķirtais punktu skaits nav pietiekams publiskā finansējuma iegūšanai, tā norāda pamatotu noraidīšanas iemeslu.

Projektu sarakstu, lēmumus par projektu iesniegumu atbilstību SVVA stratēģijai, biedrības padomes sēdes protokolu, katra projektu komisijas vērtētāja piešķirtos punktus ar pamatojumu un projektu vērtētāju interešu deklarācijas VRG ievieto LAD Elektroniskajā pieteikumu sistēmā (EPS).

Projekta iesniegumi, par kuriem VRG ir pieņēmusi lēmumu, ka tie neatbilst SVVA stratēģijai, uzskatāmi par neatbilstošiem publiskā finansējuma saņemšanai, un LAD nepārbauda to atbilstību pārējiem atbalsta saņemšanas nosacījumiem.

LAD nevērtē projektu iesniegumus, kurus VRG ir noraidījusi publiskā finansējuma nepietiekamības dēļ, ja vien LAD ir pieņēmis lēmumu par kāda projektu iesnieguma noraidīšanu, ievērojot atbrīvoto publisko finansējumu.

Projektu vērtēšanas komisijas loceklis savā darbā aizstāv visas VRG darbības teritorijas iedzīvotāju intereses un nedrīkst pastāvēt uz savām personīgām vai sektora interesēm, ja tās ir pretrunā ar VRG izstrādāto SVVA stratēģiju un VRG statūtiem.

VRG projektu vērtēšanas komisijas un pārstāvju institūcijas (padomes) locekļi ir vienojušies, ka viņiem ir nepieciešams paziņot, kādas organizācijas vai privātās intereses viņi pārstāv, kas varētu neatbilstoši ietekmēt viņu spējas pildīt vērtēšanas komisijas locekļa pienākumus. Komisijas locekļi par to sniedz informāciju Interesu konflikta deklarācijā, aizpildot sadaļu “Interesu reģistrs”. Interesu reģistrs tiek atjaunots pirms katras finansējuma piešķiršanas sēdes.

Interesu reģistrs:

Vārds, uzvārds	Pārstāvētās organizācijas nosaukums
1.	

Ja interešu konflikts nepastāv, partneris paraksta apliecinājumu A daļā, gadījumā, ja interešu konflikts pastāv, partneris par to informē, parakstot B sadaļu, norādot interešu konflikta iemeslu.

Interesu konflikta gadījumā konkrētas rīcības ietvaros, projektu vērtēšanas komisijas un biedrības padomes loceklis nepiedalās projektu konkursā iesniegto projektu iesniegumu vērtēšanā.

VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS „KRĀSLAVAS RAJONA PARTNERĪBA” PADOMES/VĒRTĒŠANAS KOMISIJAS LOCEKĻU INTEREŠU DEKLARĀCIJA

Vārds, uzvārds	
Organizācija, amats	
Stratēģijas nosaukums, rīcības numurs un nosaukums, uz kuru attiecas finansējuma piešķiršana	
A daļa	

Apliecinu, ka man nav tādu apstākļu, kuru dēļ es, personīgu motīvu vadīts (-a), varētu būt ieinteresēts (-a) konkursa rezultātos par labu kādam pretendenta, un kuri varētu ietekmēt manu objektivitāti lēmumu pieņemšanā:

Datums _____

Paraksts _____

B daļa

Informēju, ka man ir apstākļi, kuru dēļ es varētu nonākt interešu konfliktā un kuri varētu ietekmēt manu objektivitāti lēmumu pieņemšanā:

(informācija par apstākļiem, kas veido interešu konfliktu, norādot attiecīgo projekta iesniedzēju)

Datums _____

Paraksts _____

VRG nodrošina projektu īstenošanas uzraudzību ne mazāk kā vienu reizi katram projektam uzraudzības laikā līdz SVVA stratēģijas īstenošanai piešķirtā publiskā finansējuma izlietojumam.

4.4. SVVA stratēģijas īstenošanas uzraudzība un novērtēšanas procedūra

SVVA stratēģijas īstenošanas uzraudzībā un novērtēšanā tiks izmantoti gan kvalitatīvie, gan kvantitatīvie rādītāji.

Stratēģijas īstenošanas procesā tiks veikti šādi novērtēšanas pasākumi:

Pasākums	Apraksts	Atbildīgais
----------	----------	-------------

Uzraudzība	Regulāra datu apkopošana saistībā ar stratēģijas īstenošanu, projektu ieviešanas gaitu.	Biedrības padome Administratīvais vadītājs
Īstenošanas novērtēšana	Vērtības novērtēšana, kas pievienota, īstenojot iniciatīvas un piešķirot līdzekļus, kas paredzēta stratēģijā	Biedrības padome Administratīvais vadītājs
Efektivitātes novērtēšana	Vērtējums par SVVA stratēģijas īstenošanas rezultātiem (īslaicīga ietekme, ilgtermiņa ietekme), ko radījusi (vismaz daļēji) stratēģija	Biedrības padome Administratīvais vadītājs
Projekta pieejamības vietējiem iedzīvotājiem izvērtēšana	Informācijas apkopošana par publicitātes pasākumu nodrošināšanu, ko veic projektu ieviešēji. VRG publicitātes pasākumu kopuma organizēšana – TV sižeti, preses relīzes, bukleti	Administratīvais vadītājs
Uzņēmējdarbības projektu izvērtēšana	Projektā norādīto mērķu sasniegšana atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem un projektu iesniedzēju definīcijai	Administratīvais vadītājs

Biedrības izpildinstitūcija gatavos ikgadējus rādītāju uzraudzības ziņojumus, kurus prezentēs biedrības padomē un kopsapulcē, publicēs biedrības mājas lapā www.kraslavaspartneriba.lv.

VRG padome izvērtēs, kā SVVA stratēģijas īstenošanas rezultāti sniedz ieguldījumu ELFLA atbalstīto rīcību īstenošanai nacionālajā.

Veicot novērtējumu pēc SVVA stratēģijas 1.posma (2023.-2025.) ieviešanas noslēguma, tiks izvērtēta jauniešu līdzdalība stratēģijas īstenošanas procesā, kā arī rezultatīvo rādītāju ietekme.

Informāciju, kas nepieciešama stratēģijas ieviešanas rādītāju uzraudzībai un apkopošanai, katru gadu nodrošina administratīvais vadītājs, izmantojot projektu iesniegumos iekļauto informāciju, kā arī statistiku no publiskajiem reģistriem – Centrālās statistikas pārvaldes, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, kā arī Lursoft datu bāzēm un pašvaldības.

Vismaz 2 reizes plānošanas periodā – 2025. gadā un stratēģijas ieviešanas noslēgumā – tiks veikta paplašināta teritorijas attīstības analīze un izvērtēta SVVA stratēģijas ietekme uz teritorijas attīstību.

Stratēģijas iznākuma rādītāji un vērtēšanas kritēriji ir veidoti tā, lai nodrošinātu nacionālo iznākuma rādītāju izpildi – respektīvi, tiek paredzēts iznākuma rādītājs, kā arī vērtēšanas kritērijs par izveidotajām darbavietām.

Atbalsta saņēmēju pārskatu iesniegšanas kārtība (papilddokuments)

Lai nodrošinātu aktivitātes “Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas” rezultātīvo rādītāju sasniegšanu atbilstoši projekta iesniegumā norādītajam, kā arī nodrošinātu kvalitatīvu projektu uzraudzību, atbalstīto projektu projektu vadītāji VRG iesniedz publicitātes apliecinājumus (izdrukas no mājas lapām, izdevumu kopijas) par aktivitātēm projekta īstenošanas rezultātā.

Projektu īstenošanā izvieto informāciju par projektu rezultātiem, aktivitātēm VRG mājas lapā www.kraslavaspartneriba.lv.

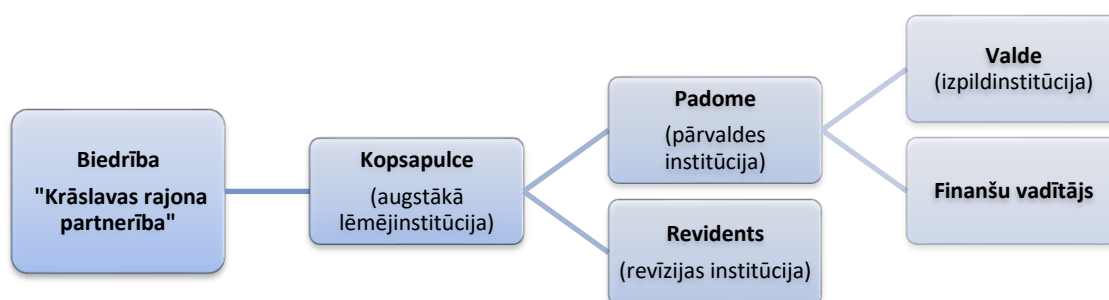
4.5. SVVA stratēģijas īstenošanas organizācija

Vietējā attīstības stratēģija tiek īstenota atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā, izsludinot projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas vismaz 1 (vienu) reizi gadā saskaņā ar rīcības plānu.

Projektu iesniegumu pieņemšana ilgst 30 kalendārās dienas pēc iesniegumu pieņemšanas uzsākšanas. VRG var pieņemt lēmumu un piemērot nepārtrauktu projektu iesniegumu pieņemšanu.

Biedrības administrācija sniedz potenciālajiem projektu iesniedzējiem un projektu īstenošanā konsultatīvu atbalstu projektu sagatavošanā, administrēšanā un ieviešanā, organizē informatīvās tikšanās, kā arī īsteno ar publicitāti, apmācībām un pieredzes apmaiņu saistītas aktivitātes. Biedrības administrācijā pastāvīgi ir nodarbināti min. 3 algoti darbinieki: administratīvais vadītājs, projektu koordinators un finanšu vadītājs, kā arī, lai īstētu citas stratēģijā paredzētās aktivitātes (informatīvos pasākumus, publicitātes pasākumus, pieredzes apmaiņas braucienus u.c.), var tikt piesaistīti pakalpojumu sniedzēji, piemēram, TV sižetu sagatavošanai, publicitātes materiālu maketu veidošanai, IT pakalpojumu nodrošināšanai u.c.

VRG organizatoriskā struktūra:

Biedrības augstākā lēmējinstītūcija ir Kopsapulce. Biedrības darbu vada valde, kas ir biedrības izpildinstītūcija. Valde sastāv no viena valdes locekļa. Valdes darbu kontrolē Padome (pārvaldes lēmējinstītūcija), kuras sastāvā ir ne vairāk kā 9 padomes locekļi, tajā skaitā

padomes priekšsēdētājs. Padome ir pārvaldes institūcija, kas ir atbildīga par vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu. Padome izveidota, ievērojot partnerības principu, kas paredz, ka no katra sektora: valsts iestādes un pašvaldības, uzņēmējdarbības un NVO, tiek ievēlēti ne vairāk kā 3 locekļi.

Atsevišķi padomē esošie organizāciju pārstāvji (ekonomiskie un sociālie partneri) pārstāv lauksaimnieku, lauku sieviešu un jauniešu intereses.

5. Finansēšanas plāns

Nr. p.k.	Mērķis	Stratēģiskā plāna intervencē	
		Atbalsta apmērs (% pret kopējo atbalstu Stratēģiskā plāna intervencē)	Atbalsta apmērs (euro)*
M1	Vietējās ekonomikas stiprināšana t.sk. "Lauku biļete"	55%	980 799,15
M2	Kopienų spēcīnāšana un vietas attīstības sekmēšana t.sk. "Jauniešu iniciatīvas" t.sk. sadarbības stiprināšana ar citām Latvijas un Eiropas organizācijām	45% (līdz 5% no M2 finansējuma tiks novirzīts starpvalstu un starpteritoriāliem projektiem)	802 472,03 (līdz 40 123,60 EUR tiks novirzīts starpvalstu un starpteritoriāliem projektiem)
Kopā		100 %	1 783 271,18

* Aizpilda pēc LAD lēmuma saņemšanas par SVVA stratēģijas apstiprināšanu.

Izmantotās literatūras saraksts

- Krāslavas novada attīstības programma 2022.-2028. gadam. Krāslavas novada pašvaldība, www.kraslava.lv.
- Krāslavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.–2037. gadam. Krāslavas novada pašvaldība, www.kraslava.lv.
- Augšdaugavas novada attīstības programma 2022.-2027.gadam. Augšdaugavas novada pašvaldība, www.augšdaugavasnovads.lv.
- Latgales plānošanas reģiona Attīstības programma 2021.-2027.gadam. Latgales plānošanas reģions, www.lpr.gov.lv.
- Lauku attīstības programma 2014-1010 Leader/SVVA analīze. 2018. AREI, https://www.arei.lv/sites/arei/files/files/lapas/LAP_SVVA_%20analize_21.12.2018.LAND_.pdf.
- Lauku filtrs kā risinājums līdzšinējai nespējai atbildēt uz lauku iedzīvotāju vajadzībām. 12.11.2021. Biedrība “Latvijas Lauku forums”, www.laukuforums.lv.
- Metodiskais materiāls “Sasaistes izveidošana starp teritorijas attīstības plānošanu un budžeta plānošanu vietējā līmenī”. 2015. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, https://www.varam.gov.lv/sites/varam/files/nfi_metodiskais-materials_0.pdf.
- Sabiedrības virzītas vietējās attīstības (SVVA) koncepcijas sniegtās priekšrocības integrētai vietējai un lauku attīstībai. 2017. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums, <https://laukuforums.lv/lv/archives/4383>.
- Vadlīnijas un ieteikumi SVVA stratēģijas izstrādei 2023.-2027. gadam. 2022. Lauku atbalsta dienests, <https://www.lad.gov.lv/lv/media/5580/download?attachment>.
- Valsts kontroles revīzijas ziņojums “Iedzīvotāju līdzdalība – neizmantota iespēja kvalitatīvu lēmumu pieņemšanai pašvaldībās”. 2023. LR Valsts kontrole, <https://lrvk.gov.lv/lv/revizijas/revizijas/noslektas-revizijas/iedzivotaju-lidzdaliba-neizmantota-iespeja-kvalitativu-lemumu-pienemsanai-pasvaldibas>.